

Dodatak

Dodatak: Prioriteti, ciljevi i mjere Nacionalne strategije zaštite okoliša i Nacionalnoga plana djelovanja za okoliš

I. SEKTORSKI PRITISCI

1. PROSTOR I STANOVNIŠTVO

Nacionalni plan djelovanja za okoliš – Ciljevi

Urbano područje

C₁ –Skladan i prostorno uravnotežen razvoj urbanoga područja

C₂ - Skladan razvoj urbanoga sustava uz uzimanje u obzir prihvatnoga kapaciteta okoliša te uz omogućavanje zdravoga stanovanja, odnosno zaštite prirodne i kulturne baštine

C₃ - Razvoj naselja s posebnim obilježjima i značajkama

Cilj	Mjere za ostvarivanje ciljeva	
C ₁	M ₁	Istražiti i promijeniti dosadašnju prostorno-plansku i razvojnu projekciju, osobito s gledišta pretežito deklarativnih postavaka zaštite okoliša te postaviti mjerila za iskorištavanje gradskoga prostora prema smjernicama održivoga razvoja, koje kao temeljno načelo u obzir uzimaju značajke urbane strukture i njezinu osjetljivost te zaštitu okoliša
C ₁	M ₂	Planirati, radi smanjivanja pritisaka na okoliš, mrežu i funkciju središnjih naselja na temelju politike optimalnoga prostornog razmjesta stanovništva i sveukupnoga ravnomjernoga, usklađenijega i održivoga društveno-gospodarskog razvoja
C ₁	M ₃	Razvijati ili osnovati žarišta za lokalni razvoj kao uporišta za policentrični razvoj mreže održivih gradskih središta
C ₁	M ₄	Urediti i organizirati prigradski prijevoz
C ₁	M ₅	Odrediti smjernice i mjere za provedbu optimalnih deagrarizacijskih, urbanizacijskih i litoralizacijskih procesa te isticati regionalna obilježja prostora i naselja
C ₁	M ₆	Poticati razvoj i urbanizaciju okolice velikih gradova
C ₁	M ₇	Stvoriti uvjete za kvalitetan prometni i energetski sustav koji će omogućiti održivi razvoj urbanih područja
C ₁	M ₈	Poboljšati mreže društvene infrastrukture (zdravstvo, školstvo) osobito u središnjim naseljima
C ₁	M ₉	Sagraditi dostatno stambenoga prostora i omogućiti uporabu neiskorištenoga stambenog prostora, osobito u središnjim naseljima
C ₁	M ₁₀	Postupno rješavati problematiku bespravne izgradnje
C ₁	M ₁₁	Postići uravnoteženu strukturu i oblik urbanih područja kroz prostornu raspodjelu stanovništva i radnih sadržaja
C ₂	M ₁₂	Ekonomski ojačati i infrastrukturno unaprijediti zaleđa (sela, otoke) kako bi se smanjila migracija iz sela u gradove, a tako i pritisak na gradove
C ₂	M ₁₃	Omogućiti opskrbu vodom te zaštitu voda izvedbom sustava za odvodnju i pročišćavanje uz poticanje racionalne potrošnje vode; uzeti u obzir specifična rješenja za pojedine srdine (krš, obala, otoci)
C ₂	M ₁₄	Stvoriti uvjete za skupljanje i recikliranje otpada te poticati smanjivanje nastajanja otpada i sprječavati neorganizirano odlaganje otpada, osobito u rubnim urbanim zonama; uzeti u obzir posebnosti: seoska naselja uključiti u gradske sustave, a otoke u priobalne sustave
C ₂	M ₁₅	Donijeti odgovarajuću prometnu politiku u većim gradovima uz njezino postupno ostvarivanje (izgradnja gradskih obilaznica, poboljšavanje javnoga prijevoza, racionalizacija prometa, uređivanje površina za parkiranje, biciklističkih staza, pješačkih zona)
C ₂	M ₁₆	Omogućiti skladan razvoj radi smanjivanja potrebe za prelaženje velikih unutargradskih udaljenosti
C ₂	M ₁₇	Poticati organiziranu izgradnju stanova od ekološki prihvatljivih i kvalitetnih materijala te uporabu izolacijskih materijala pri izgradnji
C ₂	M ₁₈	Poticati grijanje na daljinu te poboljšati tehnologiju i primjenu ekološki prihvatljivih i

		alternativnih energetskih izvora (plina, sunčeve energije i slično) uz poticanje štednje energije.
C ₂	M ₁₉	Podupirati neformalni gospodarski sektor u kojemu postoje mala poduzetništva
C ₂	M ₂₀	Sprječiti smještaj proizvodnih pogona u zonama koje su prema rezultatima istraživanja okoliša određene kao opterećene zone
C ₂	M ₂₁	Premješati industrijske pogone iz užih gradskih jezgara
C ₂	M ₂₂	Davati važnost zahvatima u urbanim područjima kojima će se sanirati postojeće stanje i unaprijediti okoliš odnosno revitalizirati područje
C ₂	M ₂₃	Poticati prostorno planiranje degradiranih gradskih područja
C ₂	M ₂₄	Iskorištavati degradirana urbana područja za organiziranje drugih djelatnosti i uspostavljanje novoga identiteta
C ₂	M ₂₅	Povećati nadzor nad izvedbom zahvata u prostoru
C ₂	M ₂₆	Poboljšati skrb o komunalnoj infrastrukturi (vodovodu, kanalizaciji, postupanju s otpadom), modernizirati infrastrukturu te se bolje i racionalnije koristiti postojećim kapacitetima odnosno jačati ulaganje u infrastrukturu
C ₂	M ₂₇	Zaustaviti trend pogoršavanja kakvoće podzemnih voda u gradskim područjima uklanjanjem izvora ili uzroka njihovu onečišćavanju
C ₂	M ₂₈	Sprječavati širenje gradova na obradive površine i ekološki osjetljiva područja
C ₂	M ₂₉	Sprječavati širenje gradova na zone sanitarne zaštite izvorišnih područja
C ₂	M ₃₀	Izbjegavati u razvoju gradova pre naglašeno funkcionalno usmjeravanje ili specijalizaciju na samo neke djelatnosti (osobito u turističkim naseljima)
C ₂	M ₃₁	Školovati odgovarajući kadar koji bi bio osposobljen za rješavanje problema urbanoga okoliša
C ₁ -C ₃	M ₃₂	Školovati odgovarajući kadar koji bi bio osposobljen za rješavanje i primjenu pogodnih oblikovnih i konstruktivnih mjera pri izgradnji u korist okoliša
C ₂	M ₃₃	Razvijati u partnerstvu s nevladinim organizacijama programe za urbanu obnovu
C ₂	M ₃₄	Planirati održivi razvoj luka u gradovima te njihovo uređivanje, odnosno premještanje iz gradskih središta
C ₃	M ₃₅	Jače poticati razvoj gradova u brdsko-planinskim i pograničnim područjima
C ₃	M ₃₆	Poticati i očuvati naseljenost otoka
C ₂ , C ₃	M ₃₇	Podupirati i primjenjivati pogodnija tehnička rješenja u graditeljstvu u korist okoliša glede načina izvedbe novih građevina, rekonstrukcije postojećih građevina, iskorištavanja prirodnih resursa, uštede energije, najmanjega mogućeg onečišćavanja okoliša tijekom eksploatacije građevine, najpogodnijeg izbora materijala i slično
C ₂	M ₃₈	Odbirati u korist okoliša najpogodnije tehničko rješenje za rekonstrukciju naslijeđenoga graditeljskog fonda

Ruralno područje

- C₁ – Ekonomski, prostorno uravnotežen i održiv razvoj sela sa zaštitom okoliša kao jednom od osnovnih postavaka
- C₂ – Omogućavanje kakvoće životnih i radnih uvjeta za cjelokupno stanovništvo
- C₃ – Poboljšavanje infrastrukturne opskrbe
- C₄ – Razvoj prometnoga sustava, osobito javnoga putničkog prijevoza
- C₅ – Racionalna uporaba energije
- C₆ – Postupno rješavanje problematike bespravne izgradnje
- C₇ – Djelotvorno zakonodavstvo o prostoru povezano sa zakonodavstvom o okolišu
- C₈ – Očuvanje regionalnih identiteta ruralnih naselja i njihov razvoj

Cilj	Mjere za ostvarivanje ciljeva
C ₁	M ₁ Zaustaviti degradaciju malih seoskih gospodarstava te poticati povećavanje zemljišnoga posjeda
C ₁	M ₂ Oživljavati seoska gospodarstva na osnovama suvremenih proizvodnih i potrošačkih trendova, odnosno na lokalnoj baštini te resursima kulture i umijeća uz poticanje ruralnoga stanovanja kao mogućnosti izbora
C ₁	M ₃ Povezivati (gospodarski) ruralna i urbana gospodarstava radi jačanja područja i ublažavanja depopulacije uz omogućavanje poticajnih mjera
C ₁	M ₄ Selektivno stimulirati određenu proizvodnju (obrtništvo, rukotvorina umijeća) i razvitak poljodjelstva
C ₁	M ₅ Unaprijediti uzgoj akvakulture (osobito u otočkim naseljima) te osigurati kakvoću mora i vode za takve namjene
C ₁	M ₆ Sanirati kritična mjesta ugrožavanja prostora i okoliša (izgradnja na jadranskome turističkom području, bespravna izgradnja, zaštićena baština, zaštićene vrste, poljodjelske površine, šume, područja

		iskorištavanja mineralnih sirovina i drugo)
C ₁	M ₇	Razvijati specifične tehnologije u komunalnoj infrastrukturi (selu/rijetkoj naseljenosti prilagođen sustav za odvodnju; način zbrinjavanja otpada – uključivanje sela u gradske sustava, a otoka na obalne sustave)
C ₁	M ₈	Smanjiti zauzimanje poljoprivrednoga i drugoga vrijednog zemljišta usmjeravanjem izgradnje na postojeće građevno zemljište unutar naselja
C ₁	M ₉	Usmjeravati i poticati proizvodnju zdrave hrane i specifičnih regionalnih proizvoda te poticati tradicijske djelatnosti
C ₁	M ₁₀	Poticati proizvodnju ljekovitoga bilja na ruralnome području koje nije onečišćeno
C ₁	M ₁₁	Poboljšati zakone i druge propise koji potiču održivo iskorištavanje tla te omogućiti provedbu i kontrolu zabrane pretvaranja poljoprivrednoga zemljišta za druge namjene.
C ₁	M ₁₂	Poticati razvoj turizma na seoskim gospodarstvima uza skrb o turističkome nosivom kapacitetu ruralnoga područja
C ₁	M ₁₃	Poticati razvoj specifične otočne poljoprivrede snažnoga ekološkog usmjerenja.
C ₁	M ₁₄	Uspostaviti gospodarski sustav za plasman proizvoda sa sela
C ₂	M ₁₅	Obnoviti ratom zahvaćena ruralna područja na način kompleksne obnove i stvaranja uvjeta za povratak stanovništva i obnovu ukupnih funkcija naselja
C ₂	M ₁₆	Osigurati opskrbu kvalitetnom pitkom vodom i uklanjati uzroke i izvore onečišćavanja podzemne vode u seoskim područjima.
C ₂	M ₁₇	Očuvati i obnavljati postojeći stambeni fond i pridavati mu isto značenje kao i novoj stambenoj izgradnji
C ₂	M ₁₈	Stvoriti ruralnomu stanovništvu uvjete za izgradnju kvalitetnih stambenih objekata uz poštivanje tradicijskoga graditeljstva (oblika, strukturnih značajaka i graditeljskoga tvoriva).
C ₂	M ₁₉	Osigurati u sklopu gradskih sustava organizirano skupljanje i zbrinjavanje otpada te lokacije za odlagališta otpada
C ₂	M ₂₀	Provoditi preventivne mjere radi sprječavanja požara, poglavito u ruralnome jadranskom području
C ₂	M ₂₁	Uključiti u upravljanje tlom odgovarajuće tradicijske i autohtone načine iskorištavanja tla, odnosno vrijednost tla i ekosustava u pokazatelje gospodarske djelatnosti rurala.
C ₂	M ₂₂	Smanjenjiti uporabe štetnih kemijskih sredstava radi očuvanja cjelovitosti i kakvoće poljodjelskoga zemljišta.
C ₂	M ₂₃	Poticati seosko stanovništvo na očuvanje područja prirodnih biotopa.
C ₂	M ₂₄	Omogućiti kvalitetniji život povećavanjem broja i kakvoće izobrazbenih i zdravstvenih usluga
C ₃	M ₂₅	Obnoviti ratom razrušene i oštećene vodoopskrbne sustave u svim ratom zahvaćenim ruralnim područjima
C ₃	M ₂₆	Prostorno optimalizirati infrastrukturni sustav; razvijati specifične tehnologije namijenjene selu i rijetko naseljenim mjestima. Uklanjati nedostatake (tehnoške, sigurnosne) postojećih infrastrukturnih sustava i integrirati ih u državni sustav
C ₄	M ₂₇	Povećati dostupnost i povezanost svih naselja i dijelova naselja s većim gospodarskim i kulturnim središtima
C ₄	M ₂₈	Poboljšati veze u javnome putničkom prijevozu (cestovnome, pomorskome)
C ₄	M ₂₉	Sagraditi nove ceste i modernizirati postojeće ceste na otocima
C ₄	M ₃₀	Sagraditi i rekonstruirati postojeća pristaništa za brze linije u otočkim naseljima
C ₅	M ₃₁	Povećati transportno-energetsku djelatnost smanjivanjem potrebe za dnevnim migracijama
C ₅	M ₃₂	Stimulirati uporabu ekološki prihvatljivih energenata temeljenih na lokalnim resursima – na solarnoj energiji i energiji biomase
C ₆	M ₃₃	Povećati nadzor nad izvedbom zahvatâ u prostoru
C ₇	M ₃₄	Poboljšati provedbu zakonodavstva s područja uređivanja naselja
C ₇	M ₃₅	Osigurati preglednost planskih postavaka na svim razinama i u svim fazama uređivanja prostora, a donošenje odluka temeljiti na potpunome poznavanju gospodarskih, prostornih i ekoloških učinaka uz omogućavanja udjela svih legitimnih subjekata
C ₈	M ₃₆	Omogućiti strukovnu skrb za oblikovanje naselja kao cjeline
C ₈	M ₃₇	Očuvati posebnosti i regionalne značajke izgradnje u skladu s ekološkim, ekonomskim i sociološkim čimbenicima
C ₈	M ₃₈	Prilagoditi novogradnju postojećem načinu stanovanja uz očuvanje elemenata stambene baštine
C ₈	M ₃₉	Očuvati posebno vrijedna naselja nacionalnih ili regionalnih karakterističnih uzoraka te vrijednosti područja radi nacionalnoga pamćenja i tradicije.
C ₈	M ₄₀	Razvijati kod lokalnog stanovništva pozitivan odnos prema zavičajnim vrijednostima i poticati skrb za okoliš
C _{1-C₈}	M ₄₁	Omogućiti u korist okoliša odabir najpogodnijega tehničkog rješenja za rekonstrukciju naslijeđenoga graditeljskog fonda

2. ENERGETIKA

Nacionalna strategija zaštite okoliša – Prioriteti zaštite okoliša

- A. preustrojstvo i privatizacija energetskega sektora,
- B. usklađivanje propisa i standarda s EU (toplinska izolacija zgrada, tehnički pregled vozila i sl.),
- C. uključivanje troškova zaštite okoliša u cijenu energije i uvođenje drugih ekonomskih mjera koje će poticati uporabu okolišu prihvatljivijih goriva u proizvodnji topline i električne energije, te osigurati sredstva za investiranje u učinkovitu uporabu energije (CO₂ taksa),
- D. smanjenje sadržaja sumpora u tekućim naftnim gorivima,
- E. izgradnja uređaja za smanjenje emisije i zamjena tekućih goriva s plinovitim,
- F. poticanje korištenja obnovljivih izvora,
- G. osiguranje uporabe zemnoga plina na cijelom teritoriju Hrvatske,
- H. izradba nacionalnoga programa aktivnosti, uključujući zakonske i gospodarske prioritete glede postupanja s otpadom u energetskega sektoru te korištenje energetskega potencijala otpada,
- I. promicanje ISO 14001 standarda i EMS-a (Environmental Management Systems),
- J. uvođenje poreznih olakšica za kućanske aparate koji su energetskega učinkovitiji,
- K. izradba sektorskih programa racionalnoga korištenja energije.

Nacionalni plan djelovanja za okoliš – Ciljevi

- C₁ – Smanjivanje emisije u vode, zrak i tlo
- C₂ – Povećavanje energetske djelotvornosti
- C₃ – Promjena tehnologije radi proizvodnje energije i energenata na način koji će biti prihvatljiv za okoliš
- C₄ – Uvođenje preventivnih mjera radi smanjivanja broja akcidenata
- C₅ – Izradba sustava za prikupljanje podataka i baze podataka (elektronička verzija)
- C₆ – Smanjivanje starosti dijelova i opreme ugrađenih u energetske objekte

Cilj	Mjere za ostvarivanje ciljeva	
C ₁ -C ₆	M ₁	Preustrojiti i privatizirati energetskega sektor (EPR 10.6)
C ₁	M ₂	Uskladiti propise i standarde s europskim smjernicama (emisije iz energetskega objekata, toplinska izolacija zgrada, tehnički pregled vozila i slično) te stvoriti uvjete za bolju koordinaciju
C ₁	M ₃	Uključiti troškove zaštite okoliša u cijenu energije i uvesti druge ekonomske mjere koje će u proizvodnji topline i električne energije poticati uporabu goriva prihvatljivijih za okoliš te namaknuti novac za investiranje u djelotvornu uporabu energije
C ₁	M ₄	Smanjiti koncentraciju sumpora u tekućim naftnim gorivima u skladu s EU standardima
C ₁	M ₅	Na postojećim objektima sagraditi uređaje za smanjivanje emisije i zamjenjivati tekuća goriva plinovitim uz monitoring novih rješenja
C ₁ -C ₃	M ₆	Stvoriti uvjete za realizaciju energetskega programa na državnoj razini prema prijedlogu za pojedine potprograme: BIOEN, SUNEN, ENWIND, GEOEN, MAHE uključujući i odgovarajuće verificirane znanstvenoistraživačke hrvatske i međunarodne projekte
C ₁	M ₇	U sklopu rješavanja zbrinjavanja tehnološkoga i opasnog otpada stvoriti uvjete za zbrinjavanje otpada u energetskega sektoru
C ₁	M ₈	Sagraditi odlagališta za niskoradioaktivni i srednjoradioaktivni nuklearni otpad
C ₁	M ₉	Stvoriti uvjete za uporabu zemnoga ili tekućega naftnog plina na cijelome teritoriju Hrvatske
C ₁	M ₁₀	Stvoriti uvjete za smanjivanje uporabe goriva u prometu boljim održavanjem vozila, preusmjeravanjem kamionskoga prijevoza na željezničke pruge i na vodne putove te oživljavanjem javnoga prijevoza
C ₁	M ₁₁	Ugraditi u sklopu ISZO-a kontrolnu opremu za nadzor nad emisijom na energetskega izvorima te stvoriti uvjete za osposobljavanje za davanje podataka i za umrežavanje sustava
C ₁	M ₁₂	Poticati i stvoriti uvjete za istraživanje i razvoj te za prijenos znanja i tehnologija (EPR 10.7)
C ₁ , C ₂	M ₁₃	Provesti izobrazbu menadžmenta u energetskega sektoru
C ₄	M ₁₄	Izraditi interventne planove djelovanja u akcidentnim slučajevima

C ₂ ,C ₆	M ₁₅	Poticati uvođenje tržišnih mehanizama i drugih poticajnih ekonomskih instrumenata, uključujući instrumente za proizvodnju energetske djelatnosti kućanskih aparata
C ₁	M ₁₆	Poticati razvoj označavanja (etiketiranja) energetske djelatnosti za potrošače
C ₁	M ₁₇	Odrediti državne prioritete u postojećoj međunarodnoj suradnji na području energetike u svezi s okolišem (EPR 4.1)
C ₁	M ₁₈	Izraditi državni program aktivnosti uključujući zakonske i gospodarske prioritete u svezi s postupanjem s otpadom u energetske sektoru (EPR 7.2)
C ₁	M ₁₉	Promicati sustav kakvoće ISO 14001 i EMS (Environmental Management Systems)
C ₁	M ₂₀	Poticati i sudjelovati u uvođenju koncepta čistije proizvodnje u proizvodnji energije
C ₁	M ₂₁	Izraditi sektorski program racionalnoga iskorištavanja energije na načelu dogovora - <i>voluntary agreements</i>
C ₁	M ₂₂	Iskorištavati energetske potencijal otpada
C ₁	M ₂₃	Uvesti naknadu za emisiju CO ₂
C ₃	M ₂₄	Pratiti trendove iskorištavanja ugljena i nuklearne energije u svijetu i u Europi dok u Hrvatskoj traje moratorij na njihovo iskorištavanje

3. INDUSTRIJA

Nacionalna strategija zaštite okoliša – Prioriteti zaštite okoliša

- A. prihvatiti standarde EU u procesima proizvodnje i produkcije,
- B. poticanje i uvođenje ekološke djelatnosti kao novoga poduzetničkog koncepta,
- C. stroga kontrola emisija uz uvažavanje prihvatnoga kapaciteta okoliša,
- D. promicanje ISO 14001 standarda i EMS-a,
- E. razvoj alternativnih postupaka i proizvoda koji se temelje na obnovljivim izvorima,
- F. promicanje uvođenja projekata čistije proizvodnje,
- G. unaprijediti informiranje potrošača, usmjeravati ga na nove proizvode koji su prijateljski prema okolišu; razvijati odgovornost za proizvod nakon korištenja,
- H. uključivati "trošenje" okoliša u troškove proizvodnje (i onda kad se oni tek planiraju) kako bi se dobila ispravna ocjena profitabilnosti proizvodnje,
- I. poticati periodička i redovita izvještavanja o utjecaju proizvodnje i produkcije na okoliš.

Nacionalni plan djelovanja za okoliš - Ciljevi

- C₁ - za izradbu općih okvira za čišću i održivu proizvodnju te za smanjivanje osnovnih i energetske inputa radi poticanja trajnoga razvoja i povećavanja stupnja reciklaže, odnosno radi sprječavanja ekoloških nesreća
- C₂ - za nadzor nad emisijama uz uzimanje u obzir prihvatnoga kapaciteta okoliša
- C₃ - za razvoj alternativnih postupaka i proizvoda koji se temelje na obnovljivim izvorima.

Cilj	Mjere za ostvarivanje ciljeva	
C ₁	M ₁	Oblikovati zakonske okvire i političke strategije za uvođenja čišće i održivije industrijske prakse, uključujući načelo dobrovoljnosti
C ₁	M _{1-a}	Izraditi strategiju industrijskoga održivog razvoja
C ₁	M _{1-b}	Uspostaviti koordinacijsko tijelo na državnoj razini koje će služiti kao mjesto za razmjenu informacija, koordinaciju i suradnju u svezi s održivim razvojem
C ₁	M _{1-c}	Izraditi zakonske okvire za promicanje razvoja i uvođenje čistih tehnologija, u sklopu usuglašavanja zakonodavstva s EU
C ₁	M _{1-d}	Poticati kampanje obavješćivanja o mogućnostima za pomoć glede pitanja čišće proizvodnje; poglavito za mala i srednja poduzeća
C ₁	M _{1-e}	Jačati ulogu Centra za čistiju proizvodnju, izraditi plan aktivnosti za centar, odrediti mu zadaću i pronaći način njegova financiranja
C ₁	M _{1-f}	Redovito obavješćivati o demonstracijskim projektima za uvođenje čistih i održivih tehnologija

C ₁	M _{1-g}	Obavješćivati o najvažnijim projektima za uvođenje čistih i održivih tehnologija
C ₁	M _{1-h}	Izraditi primjerene ekonomske instrumente radi potpore industriji kod ostvarivanja važnih globalnih ciljeva (klimatske promjene)
C ₁	M _{1-i}	Promicati certificiranje prema normama iz niza ISO 9000 i ISO 14000
C ₁	M _{1-j}	Uspostaviti sustav ekoloških standarda analogno EU-ovim standardima koji će u industriji i rudarstvu pokrenuti mjere za smanjivanje onečišćavanja na izvoru; sirovine, energija i industrijski postupci
C ₁	M _{1-k}	Izraditi program sanacije neusklađenih industrijskih izvora kao dijela lokalnih prostornih planova
C ₁	M _{1-l}	Poticati izradbu financijskih programa za manje investicije u zaštiti okoliša koje su izvodive u relativno kratkom roku, a poglavito zbog možebitnoga izvoznog potencijala pojedinih poduzeća
C ₁	M _{1-m}	Izraditi dugoročnu strategiju gospodarenja nemetalnim mineralnim sirovinama
C ₁	M _{1-n}	U obalnome području i u blizini zaštićenih područja postupno ukinuti proizvodnju u starim postrojenjima i postrojenjima koja znatno onečišćuju okoliš ako ih nije moguće ekonomično rekonstruirati za rad u uvjetima prihvatljivima za okoliš ili zamijeniti novim proizvodnim kapacitetima
C ₁	M _{1-o}	Osigurati poticajne mjere za iskorištavanje obnovljivih energetske izvora
C ₁	M _{1-p}	Izraditi planske odrednice za postojeće i nove površinske kopove i jalovišta
C ₁	M _{1-r}	Izraditi opći program krajobraznoga rješavanja problema eksploatacije i sanacije kopova mineralnih sirovina te donijeti zakonsku regulativu (pravilnike) koji uređuju to pitanje
C ₁	M _{1-s}	Osigurati izvore novca za saniranje oštećenja okoliša nastalih iskorištavanjem mineralnih sirovina te za financiranje rješenja za zaštitu krajobraza i za prestanak eksploatacije mineralnih sirovina
C ₁	M _{1-t}	Uvoditi najnovije tehnologije u naftnom rudarstvu utiskivanjem otpadnih fluida u podzemlje, centralizirati sustav za zbrinjavanje otpadnih tvari iz naftnoga rudarstva
C ₁	M _{1-u}	Uvoditi sustav IEMS u cjelini ili u dijelovima
C ₁	M ₂	Izraditi cjelovit sustav ekonomskih i financijskih instrumenata za poboljšavanje zaštite okoliša
C ₁	M _{2-a}	Uvesti poticaje u porezni i carinski sustav za kupnju čistih tehnologija, tehnika za ublažavanje onečišćenosti, uređaja za praćenje onečišćenosti, tehnika za razvoj i iskorištavanje obnovljivih energetske izvora, recikliranja otpada, racionalnu proizvodnju, iskorištavanje energije i sl.
C ₁	M _{2-b}	Izraditi poticajne mehanizme za utvrđivanje poreznih olakšica i oslobađanje od poreza, carina i drugih dažbina
C ₁	M _{2-c}	Osloboditi od plaćanja naknade za onečišćavanje voda ona poduzeća koja investiraju u uređaje za pročišćavanje voda, odnosno u reciklacijske sustave, u visini investicija
C ₁	M _{2-d}	Povećavati iz godine u godinu naknade za onečišćavanje voda radi poticanja investiranja u uređaje za pročišćavanje otpadnih voda, odnosno u zatvorene sustave za uporabu vode
C ₁	M _{2-e}	Sanirati jalovišta i površinske kopove
C ₁	M ₃	Uvesti ekološko knjigovodstvo kao interni instrument za bolje gospodarenje osnovnim i energetske proizvodnim tokovima te za njihovu identifikaciju
C ₁	M _{3-a}	Unaprijediti statistiku o izdancima za zaštitu okoliša u industriji i rudarstvu, uključujući edukaciju
C ₁	M _{3-b}	U sklopu ISZO povećati kakvoću sjedinjavanja i obradbu podataka o emisijama iz industrije, uključujući edukaciju i pristup javnosti informacijama
C ₁	M _{3-c}	Pojačati inspekcijski nadzor nad sustavnom provedbom norma i standarda u proizvodnji, skladištenju, trgovini i uporabi opasnih kemikalija u industriji
C ₁	M ₄	Donijeti propise bitne za rad uređaja i proizvoda koji će u obzir uzimati veličinu emisije
C ₁	M _{4-a}	Unaprijediti sigurnost rada uređaja za zaštitu okoliša i primjenu proizvoda
C ₁	M _{4-b}	Stvoriti uvjete za dijalog s industrijom radi zaključivanja dobrovoljnih sporazuma
C ₁	M ₅	Poticati razvoj i istraživanje novih tehnologija i proizvoda s malim ulazom sirovina i/ili energije
C ₁	M ₆	Pri dodjeli znaka zaštite okoliša za proizvode, primjenjivati kriterij procjene cjelokupnoga životnog ciklusa
	M _{6-a}	Poticati razvoj ekološki prihvatljivih proizvoda te dodjeljivati znak zaštite okoliša kao "meki instrument" politike zaštite okoliša koji je usmjeren izravno na tržište
	M _{6-b}	Provoditi osposobljavanje za sudjelovanje u sustavu ekološkoga označavanja i ocjenjivanja (EMAS)
C ₁	M ₇	Kvantificirati utjecaj rata na okoliš
C ₁	M _{7-a}	Cjelovito kvantificirati utjecaj oružanoga sukoba na okoliš te izraditi strategiju za uklanjanje ratnih šteta i posljedica u industriji i rudarstvu
C ₁	M _{7-b}	Aktivno sudjelovati u procjeni utjecaja na okoliš u regiji unutar Pakta o stabilnosti za jugoistočnu Europu
C ₂	M ₈	Stvoriti uvjete za zaštitu zraka, vode i tla od onečišćavanja iz industrijskih izvora
C ₂	M _{8-a}	Primjenjivati metodologiju BAT
C ₂	M _{8-b}	Sagraditi uređaje za smanjivanje emisije ondje gdje su dopušteni emisijski iznosi prekoračeni
C ₂	M _{8-c}	Ugraditi kontrolnu opremu radi provedbe nadzora nad onečišćavanjem

C ₂	M _{8-d}	Sagraditi uređaje za predtretman <i>in situ</i> te središnje uređaje za obradbu voda
C ₂	M _{8-e}	Školovati i osposobljavati stručnjake za zaštitu okoliša u industriji
C ₂	M _{8-f}	Poboljšati zakonsku regulativu i usklađenost u zakonodavstvu
C ₂	M ₉	Smanjiti nastajanje otpada i stvoriti uvjete za uspostavu tržišta sekundarnih sirovina
C ₂	M _{9-a}	Sagraditi skladišta i odlagališta otpada
C ₂	M _{9-b}	Uvesti i primjenjivati EU-ova mjerila u postupanju s otpadom
C ₂	M _{9-c}	Uvesti poticaje za smanjivanje proizvodnje otpada
C ₂	M _{9-d}	Povećati troškove za skupljanje, prijevoz i odlaganje otpada uz istodobno uvođenje povrata za troškove recikliranja i ponovnog iskorištavanja
C ₂	M _{9-e}	Primijeniti teritorijalno i gransko načelo pri odvojenome skupljanju, skladištenju i odlaganju otpada
C ₂	M _{9-f}	Uvesti stalno obavješćivanje javnosti o postupanju s otpadom
C ₂	M _{9-g}	Izraditi na državnoj razini program aktivnosti u postupanju s otpadom u industrijskom sektoru
C ₂	M _{9-h}	Uspostaviti tehničku suradnju ("tehnopolise") za mala i srednja poduzeća radi mogućnosti dijeljenja osnovnih postrojenja kod opskrbe vodom, odnosno kod obradbe otpada i otpadnih voda
C ₂	M _{9-i}	Obavješćivati o prinosu pojedinih industrijskih grana zaštiti okoliša (npr. o prinosu cementne industrije spaljivanju industrijskoga i drugog otpada)
C ₂	M _{9-j}	Sagraditi skladišta i odlagališta otpada
C ₂	M _{9-k}	Uvesti poticaje za smanjivanje proizvodnje otpada
C ₂	M _{9-l}	Uvesti stalno obavješćivanje javnosti o postupanju s otpadom
C ₂	M ₁₀	Sanirati stare terete
C ₂	M _{10-a}	Obavijesti o planiranju zahvata davati u početku planiranja kako bi se omogućilo da cjelokupna javnost i socijalni partneri u svim fazama aktivno sudjeluju u određivanju mjerila za politike zaštite okoliša i u njezinu vrednovanju
C ₂	M ₁₁	Planirati smještaj industrijskih postrojenja izvan naseljenih mjesta
C ₃	M ₁₃	Zaštititi neobnovljive izvore
C ₃	M ₁₄	Stvoriti uvjete za prenošenje na proizvođače dijela odgovornosti za posljedice za okoliš kod uporabe proizvoda tijekom njihova ukupnoga uporabnog roka uključujući njihovo uklanjanje
C ₃	M _{14-a}	Proširiti sustav ekoloških pristojbi (naknada) na područje onečišćavanja zraka i na otpad. Visina dažbina mora biti takva da se potiču tehnološke promjene koje vode do manjeg onečišćavanja i do manje potrošnje sirovina i energije
C ₃	M _{14-b}	Uspostaviti tržište za proizvode od recikliranih stvari uz ekonomske i financijske poticaje
C ₃	M ₁₅	Oporezovati emisije
C ₃	M ₁₆	Uvesti obvezatne deklaracije, koje moraju biti razumljive potrošačima, o održavanju i uklanjanju proizvoda nakon konačne uporabe

4. POLJOPRIVREDA

Nacionalna strategija zaštite okoliša – Prioriteti zaštite okoliša

- A. Očuvanje biološke raznolikosti sustava poljoprivrede,
 B. Promicanje organske poljoprivrede sa sljedećim prednostima:
- smanjenje pritiska na okoliš (osobito na vode),
  - mogućnost različitih kombinacija poljoprivrede i zaštite okoliša,
  - proizvodnja zdrave hrane,
  - proizvodnja za izvoz na tržišta EU,
- C. Izbjegavanje uskoga plodoreda i neodgovarajućih agrotehničkih zahvata,
 D. Nadzor primjene organskih i mineralnih gnojiva te pesticida.

Nacionalni plan djelovanja za okoliš - Ciljevi

- C₀ - Održivi razvoj poljoprivrede
 C₁ - Smanjivanje kemijske i fizičke degradacije poljoprivrednih tala
 C₂ - Očuvanje biološke raznolikosti agrarnog ekosustava
 C₃ - Očuvanje okoliša od onečišćavanja iz proizvodnje u stočarstvu

Cilj	Mjere za ostvarivanje ciljeva	
C ₀	M ₁	Poticati razvoj održive poljoprivrede i obiteljskih gospodarstava. Razraditi poticajne mjere za uvođenje u poljoprivredu tehnologija prihvatljivih za okoliš
C ₀	M ₂	Povezivati seoski turizam i poljoprivredu (EPR 11.5)
C ₀	M ₃	Poticati provedbu Zakona o ekološkoj proizvodnji poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda (EPR 11.4)
C ₀	M ₄	Uskladiti postojeće zakonodavstvo radi sprječavanja daljnjega usitnjavanja gospodarstava (EPR 11.3)
C ₁	M ₅	Poticati poljoprivrednike na sprječavanje onečišćavanja površinskih i podzemnih voda nitratima – propisati pravila dobre poljoprivredne prakse (EPR 11.6)
C ₁	M ₆	Plodnost i proizvodnu sposobnost poljoprivrednoga zemljišta povećavati prihvatljivim melioracijskim zahvatima
C ₁	M ₇	Uvesti nadzor nam primjenom mineralnih gnojiva
C ₁	M ₈	Poticati uporabu organskih gnojiva i bioloških sredstava za zaštitu bilja
C ₁	M ₉	Uvesti nadzor nad primjenom nekih sredstava za zaštitu bilja i postrožiti uvjete za njihovu uporabu
C ₁	M ₁₀	Ograničiti isušivanje i očuvati vodni režim nizinskih vlažnih staništa
C ₁	M ₁₁	Poticati zadržavanja dijela poljoprivrednoga zemljišta (15%) "prirodnim" procesima, a za ugrožena ruralna područja izraditi posebne planove
C ₁	M ₁₂	Uspostaviti sustav za izobrazbu mladih poljoprivrednika s krajnjim ciljem "zelenoga certificiranja"
C ₁	M ₁₃	Provesti razminiranje poljoprivrednih površina
C ₂	M ₁₄	Očuvati mrežu prirodnih i poluprirodnih staništa uz rubove obradivih površina, cesta, kanala i slično
C ₂	M ₁₅	Održavati prisutnost korova s udjelom od 10 % u pokrovu te održavati i uvoditi živice na rubnim dijelovima
C ₂	M ₁₆	Poučavati poljoprivrednike o očuvanju biološke raznolikosti i o očuvanju okoliša
C ₃	M ₁₇	Stvoriti uvjete za dobrobit životinja primjenom Zakona o dobrobiti životinja
C ₃	M ₁₈	Propisati izgradnju uređaja za pročišćavanje tekućega gnoja s uporabom plina ili dr. na farmama koje nemaju usklađen tok gnoja za primjenu u poljoprivredi i osigurati poticaje
C ₃	M ₁₉	Poticati uzgoj izvornih i zaštićenih pasmina

5. ŠUMARSTVO

Nacionalni plan djelovanja za okoliš - Ciljevi

C₁ - Provedba cjelovite šumarske politike na načelima održivoga razvoja

C₂ - Očuvanje stabilnosti šumskih ekosustava

Cilj	Mjere za ostvarivanje ciljeva	
C ₁	M ₂₀	Primijeniti načela mjerljivih pokazatelja održivoga razvoja šuma i šumarstva
C ₁	M ₂₁	Izraditi provedbene akte za ostvarivanje strategije razvoja šuma i šumarstva
C ₁	M ₂₂	Preispitati zakonske propise o denacionalizaciji i privatizaciji šuma i šumskoga zemljišta
C ₁	M ₂₃	Obnoviti razvrstavanje šuma prema funkcionalnim kategorijama
C ₁	M ₂₄	Izraditi propise za reguliranje privatnih ulaganja u šumarstvo
C ₁	M ₂₅	Povećati općekorisne funkcije šuma i stupanj iskoristivosti posječne drvene mase
C ₁	M ₂₆	Razvijati šumarstvo i uz njega prateće djelatnosti, osobito u cilju razvoja i održanja seoskih sredina
C ₁	M ₂₇	Promicati pošumljavanje napuštenih poljoprivrednih površina uz vrjednovanje ekoloških prioriteta staništa u odnosu na njihovo iskorištavanje
C ₁	M ₂₈	Provesti strategiju razminiranja šuma
C ₂	M ₂₉	Izraditi program iskorištavanja otpadne drvene (i poljoprivredne) mase u energetske svrhe
C ₂	M ₃₀	Istražiti stvarne bioproizvodne mogućnosti šumskih staništa i šuma
C ₂	M ₃₁	Provesti izmjeru i inventarizaciju svih šumskih površina, korištenjem GIS tehnologije i ustrojavanjem <i>on-line</i> banki podataka o šumama u sklopu ISZO
C ₂	M ₃₂	Poticati uporabu šumarske mehanizacije prihvatljivije sa stajališta zaštite šumskih ekosustava
C ₂	M ₃₃	Certificirati šumske proizvode
C ₂	M ₃₄	Izraditi nacionalnu strategiju preventivnog djelovanja za zaštitu šuma od požara
C ₂	M ₃₅	Izradba Osnova gospodarenja za privatne šume

6. RIBARSTVO I AKVAKULTURA

Nacionalna strategija zaštite okoliša – Što se mora napraviti

- A. Provoditi cjelovito upravljanje obalnim područjem,
- B. Odgovorno gospodariti ribama i drugim morskim organizmima,
- C. Osigurati održivu marikulturu – trajno praćenje stanja u području uzgoja i tova,
- D. Osnovati posebno zaštićena područja mora i organizirati upravljanje radi očuvanja i prirodne obnove životnih zajednica, ribljih zaliha i bioloških raznolikosti,
- E. Proglasiti isključivi gospodarski pojas,
- F. Sustavno pratiti stanje ekološkoga sustava mora i pravodobno onemogućiti ugrožavanje ekološki i gospodarski najvrjednijih životnih zajednica (livade morskih cvjetnica, staništa s endemima, mrjestilišta, rastilišta i hranilišta gospodarski najvažnijih vrsta) te provoditi potrebne mjere za njihovu zaštitu i odgovorno iskorištavanje,
- G. Ispunjavati obveze iz međunarodnih ugovora o smanjenju unosa otpadnih tvari u more (stroga kontrola svih emisija iz priobalnih naselja, industrijskih i energetske postrojenja te prilikom transporta nafte i kemikalija).

Nacionalni plan djelovanja za okoliš - Ciljevi

C₂ je očuvanje biološke raznolikosti te povrat izgubljenih staništa i svojti gdje je to moguće i opravdano.

Cilj	Mjere za ostvarivanje ciljeva	
C ₂	M ₆	Izraditi državnu strategiju razvoja morskoga ribarstva, uvažavajući potrebu razumnoga iskorištavanja živih bogatstava mora
C ₂	M ₇	Redovito procjenjivati populacije vrsta koje se ribolovno iskorištavaju i poboljšati statistiku ulova radi procjene ribljih zaliha
C ₂	M ₈	Stvoriti uvjete za djelotvoran inspekcijski nadzor nad provedbom propisa
C ₂	M ₉	Izdavati koncesije za ribolov i marikulturu u dogovoru s MPŠ i MZO
C ₂	M ₁₀	Smanjiti onečišćenje voda i mora
C ₂	M ₁₁	Usvojiti suvremene koncepcije regulacije rijeka
C ₂	M ₁₂	Proglasiti ihtiološke rezervate posebno u aluvijalnim područjima

7. PROMET

Nacionalna strategija zaštite okoliša – Prioriteti zaštite okoliša

- A. uspostava cjelovitoga sustava upravljanja prometnom infrastrukturom i vozilima,
- B. optimiranje prometnih tijekova,
- C. svaka moguća potpora javnom prometu,
- D. izgradnja prometnica sukladno s europskim standardima,
- E. unapređenje u kvaliteti goriva (smanjivanje emisija SO₂, olova itd.),
- F. obnova i modernizacija željeznice,
- G. smanjenje uporabe goriva u prometu boljim održavanjem vozila, preusmjeravanjem teretnoga prometa na željeznički i vodni,
- H. ugradnja nadzorne i kontrolne opreme za smanjenje emisije.

Nacionalni plan djelovanja za okoliš – Ciljevi

- C₁ - Promet u gradovima (urbanim aglomeracijama) obuhvatiti konceptom održivoga razvoja (održivi gradski promet)
- C₂ - Smanjiti opseg cestovnoga osobnog prijevoza i razviti javni gradski prijevoz kao najprihvatljiviji za okoliš
- C₃ - Ugraditi načela održivoga razvoja u razvojne planove i sektorske strategije
- C₄ - Smanjiti utjecaje prometne aktivnosti (emisije štetnih tvari i buku) i prometne infrastrukture na okoliš (fragmentacija prirodnih staništa)
- C₅ - Uvesti praćenje stanja okoliša (nadzor nad utjecajem prometa na okoliš)
- C₆ - Zaštititi osjetljiva područja
- C₇ - Povećati sigurnost prijevoza opasnih tvari i prihvata opasnih tvari u lukama
- C₈ - Primijeniti ekonomske mjere
- C₉ - Pooštriti nadzorne mjere u projektiranju, izgradnji i održavanju prometnica.

Cilj	Mjere za ostvarivanje ciljeva	
C ₁	M ₁	Donijeti programe za zaštitu okoliša u županijama i Gradu Zagrebu te u njih ugraditi načela i ciljeve održivoga gradskog prijevoza
C ₁	M ₂	Za županijska središta i za druga naselja utvrđena prostornim planovima izraditi prometne studije (uključujući koncepciju i regulaciju gradskoga prijevoza) na načelima održivoga prometa.
C ₁	M ₃	Provjeriti i uskladiti postojeće i nove prostorne i urbanističke planove s programima zaštite okoliša i s prometnim studijama iz M ₂ , te programirano eliminirati arhitektonske i druge prometne barijere za hendikepirane osobe.
C ₁	M ₄	Uređivanjem / izgradnjom skupnih javnih parkirališta i višekatnih garaža povećati mogućnost i poticati parkiranje osobnih vozila na obodima gradskih središta u blizini postaja javnoga

		prijevoza.
C ₂	M ₅	Osuveremeniti i povećati kapacitete javnoga gradskoga i prigradskog prijevoza (osobito u gradu Zagrebu i gradovima s više od 30.000 stanovnika); razvijati javni prijevoz te kombinirani prijevoz različitim oblicima prometa; donijeti poticajne (ekonomske i druge) mjere.
C ₂	M ₆	Odrediti i osigurati pješačke i biciklističke zone/staze
C ₂	M ₇	Izraditi posebne programe za izobrazbu građana za uporabu javnoga prijevoza; koristiti se osobito pomoći nevladina / neformalnoga sektora
C ₃	M ₈	U dugoročnu strategiju prometnoga razvoja ugraditi okolišno mjerilo kao jedno od primarnih
C ₃	M ₉	Provesti stratešku procjenu utjecaja prometa i prometne infrastrukture na okoliš (SPUO) u RH, izraditi i donijeti odgovarajući dokument te provjeriti i uskladiti Strategiju i Program prostornoga uređenja RH i Strategiju prometnoga razvitka RH.
C ₄	M ₁₀	Promicati uporabu manje onečišćujućih vozila i goriva, osobito plinskih goriva, i to s pomoću gospodarskih poticaja i razvojem distribucijske mreže na državnoj razini. Poticati elektrifikaciju željeznice.
C ₄	M ₁₁	Ukinuti uporabu olovnoga motornog benzina
C ₄	M ₁₂	Zabraniti uvoz motornih vozila koja ne odgovaraju propisima o pojedinačnoj homologaciji vozila u pogledu štetnih spojeva u skladu s gorivom koje rabi motor (NN, 65/98, NN, 28/99)
C ₄	M ₁₃	Poticati (ekonomskim mjerama) kontinuirano povlačenje starih, loše održavanih vozila iz prometa i njihovo trajno isključivanje iz prometa
C ₄	M ₁₄	Uskladiti državnu legislativu s međunarodnim standardima o emisijama, kakvoći goriva, tehničkim pregledima vozila i sigurnosti te primijeniti standarde Protokola UN/ECE o mnogostrukim onečišćavateljima / učincima koji se odnose na standarde emisija za cestovna vozila i kakvoću goriva
C ₄	M ₁₅	Pooštriti nadzor nad ispravnošću rada motora osobnih vozila i autobusa u pogledu ispušnih plinova (EKO-TESTOVI pri tehničkim pregledima)
C ₄	M ₁₆	U prostornim planovima uređenja općina i gradova, generalnim urbanističkim planovima i, po potrebi, u detaljnim planovima uređenja odrediti predviđene razine buke koje ne smiju prijeći najviše razine dopuštene prema hrvatskim propisima te izraditi karte buke
C ₄	M ₁₇	Tranzitni promet na državnim, županijskim i lokalnim cestama izmjestiti izvan naselja postupnim razvijanjem elemenata strategije upravljanja tokovima cestovnih tranzitnih teretnih vozila, a tamo gdje se pokaže prostorno, prometno i ekonomski opravdanim i/ili okolišno nužnim, i izgradnjom obilaznica
C ₄	M ₁₈	Izraditi i provoditi program zbrinjavanja otpadnih automobila i autoguma
C ₄	M ₁₉	Donijeti odredbe za poticanje iskorištavanja uređaja za rekuperaciju benzinskih para na benzinskim postajama za punjenje skladišnih i automobilskih spremnika
C ₄	M ₂₀	Unaprijediti tehničke mjere zaštite na kolnicima izvedbom tiše kolničke površine, smanjivanjem vozne brzine, postavljanjem barijera i zaštitnih nasada
C ₄	M ₂₁	Zabraniti proizvodnju poljoprivrednih proizvoda za prehranu ljudi i životinja u cestovnim koridorima
C ₅	M ₂₂	U sklopu ISZO na prometno kritičnim dijelovima (središtima ili prometnicama) gradova i naselja uspostaviti stalan monitoring onečišćavanja zraka (monitoring benzena, ULČ) i buke
C ₆	M ₂₃	Isključiti ili ograničiti promet u zaštićenim ili osobito vrijednim dijelovima prostora
C ₆	M ₂₄	Zabraniti promet izvan prometnica (npr. po livadama, šumama i dr.)
C ₇	M ₂₅	Uvesti pojačan nadzor (restrikcije, licencije) i ograničenja prometa po određenim prometnicama te poticati promet opasnih tvari željeznicom
C ₇	M ₂₆	Donijeti zakonski propis o razvrstavanju cesta po kojima se smije obavljati prijevoz opasnih tvari
C ₇	M ₂₇	Unaprijediti organizaciju i djelotvornost sanacije okoliša zbog prometnih (ekoloških) akcidenata i rad ekoloških stožera
C ₇	M ₂₈	Sagraditi terminale za prihvat kaljužnih voda i zauljenoga otpada s brodova radi ispunjavanja obaveza iz Konvencije MARPOL
C ₈	M ₂₉	Smanjiti posebnim subvencijama cijene javnoga prijevoza uključujući željeznički i vodni promet
C ₈	M ₃₀	Povećati porez na vozila koja ne rabe "ekološka" goriva
C ₈	M ₃₁	Povećati naplatu cestarina (kao dio subvencija za javni prijevoz)
C ₈	M ₃₂	Destimulirati dalekociljni tranzitni kamionski prijevoz cestama kroz RH, a stimulirati tranzitni prijevoz tereta drugim sredstvima i vrstama prometa (željezničkim i riječnim prometom)
C ₉	M ₃₃	Podizati svijest svih sudionika u izgradnji, održavanju i iskorištavanju prometnica o potrebi izgradnje sigurnih, prometno prilagođenih i trajnih prometnih konstrukcija
C ₉	M ₃₄	Izraditi dinamiku usklađene izgradnje novih dijelova prometne mreže na principima održivoga razvoja za sve grane prometa

8. TURIZAM

Nacionalna strategija zaštite okoliša – Prioriteti zaštite okoliša

- A. Uravnotežen i osmišljen razvoj uz zaštitu svih resursnih potencijala te njihovo što potpunije valoriziranje,
 B. Jačanje i razvoj različitih vrsta novih oblika turizma (primjerice Environmental tourism), umjesto masovnoga,
 C. Vremenski bolje raspoređen turizam, sa sadržajima u što većem dijelu godine.

Nacionalni plan djelovanja za okoliš – Ciljevi

- C₁ – na zaštitu svih resursnih potencijala i na njihovo što potpunije valoriziranje
 C₂ – na uravnotežen razvoj osmišljen na načelu održivosti
 C₃ – na to da turizam preuzme veću ulogu u podizanju kakvoće neposrednoga okoliša.

Cilj	Mjere za ostvarivanje ciljeva	
Mjere u pogledu planiranja		
C ₂	M ₁	Ustanoviti kompletnu turističku resursnu osnovu
C ₁ , C ₂	M ₂	Ustanoviti i poštovati prihvatne kapacitete prostora glede konkretnih turističkih aktivnosti na pojedinim područjima i u državi kao cjelini (EPR 9.9)
C ₂	M ₃	Izraditi planove za razvoj turizma temeljene na prirodnim i kulturnim danostima određenoga područja u sklopu cjelovitoga razvoja
C ₃	M ₄	Planirati sanaciju devastiranoga dijela turističke resursne osnove (okoliša)
C ₂	M ₅	Izraditi smjernice za održiv razvoj turizma, u sklopu cjelovitoga razvoja na tim načelima, namijenjen lokalnim zajednicama (EPR 12.1)
C ₃	M ₆	Pri prostornome planiranju osigurati željezničku, brodsku, biciklističku, pješačku mrežu te dobru organizaciju javnog prijevoza, poticati uporabu vozila (i u javnom prijevozu) bez emisija ili vozila s najmanjim emisijama (prema European Forum for Sustainable Mobility in Tourism)
C ₂	M ₇	Osigurati podatke o prihvatnome kapacitetu prostora konkretne turističke atraktivnosti ili atrakcije zbog koje gosti dolaze u turistički objekt te podatke o prihvatnome kapacitetu cijele osnovne turističke destinacije
C ₂	M ₈	Izraditi bilance i programe za uvođenje energetske djelotvornosti na načelu maloga ulaganja - znatne uštede
C ₂	M ₉	Uvesti programe brzih pregleda okoliša
C ₃	M ₁₀	Izraditi programe za zbrinjavanje odnosno za gospodarenje otpadom, ponajprije na otocima i u obalnome području
Mjere za upravljanje i gospodarenje		
C ₁ C ₂	M ₁₁	Poduzimati mjere za smanjivanje prekograničnoga opterećivanja i onečišćavanja od drugih djelatnosti
C ₁	M ₁₂	Donijeti odgovarajuće propise za zaštitu okoliša kao turističkoga resursa
C ₁ , C ₃	M ₁₃	Odrediti obveze dosadašnjih i budućih vlasnika u pogledu zaštite okoliša u privatizacijskome procesu
C ₁	M ₁₄	Sanirati odlagališta otpada i zbrinjavati otpadne vode u naseljima i u područjima sekundarnoga stanovanja
C ₁ , C ₂ , C ₃	M ₁₅	Organizirati promet kroz destinaciju tako da se stare jezgre i središta rasterete preko obilaznica, parkiranja organiziranoga na rubovima i stvaranja pješačkih zona
C ₁	M ₁₆	Organizirati akcije za zaštitu okoliša: slično projektu Plava zastava za plaže i marine
C ₁	M ₁₇	Nadzirati u sklopu ISZO-a stanje sastavnica okoliša (monitoring): mora, voda, zraka, buke, tla, ekosustava, biološke raznolikosti
C ₂	M ₁₈	Zaštiti obalni pojas od "neracionalne" izgradnje i stvoriti mogućnosti za javni pristup moru (EPR 8.5)
C ₂	M ₁₉	Izraditi plan gospodarenja obalnom zonom (EPR 9.1)

C ₃	M ₂₀	Osnovati stalnu komisiju za održivi turizam, koja će se sastojati od predstavnika države, županije i lokalne razine te nevladinih udruga, a koja će na raspolaganju imati stalnu ekipu znanstvenika i sudjelovati u međunarodnim mrežama o održivom (turističkom) razvoju (EPR 12.3)
C ₁	M ₂₁	Poticati inozemne i domaće ulagače u turistički sektor da dio svojih ulaganja namijene za izgradnju ili za obnavljanje javnih objekata za zaštitu okoliša (EPR 12.4)
C ₁ C ₂	M ₂₂	Uvesti tečajeve na primarnoj i sekundarnoj izobrazbenoj razini u svezi s turizmom općenito i s važnošću razvoja turizma prihvatljiva za okoliš (EPR 12.5)
C ₁ , C ₂	M ₂₃	Uključiti u cijenu prometa, radi konkurentnosti željeznice, vanjske troškove, a radi poticanja njezine uporabe organizirati kvalitetnu logistiku (vezu na kvalitetni javni prijevoz, stvaranje aranžmana s prijevozom prtljage od vrata do vrata i slično) (prema European Forum for Sustainable Mobility in Tourism)
C ₁ C ₂	M ₂₄	Informirati potencijalne goste o mogućnostima za ostvarivanje održivoga prometa u turizmu, ali i lokalno stanovništvo koje mora prepoznati svoj interes (povećavanje atraktivnosti mjesta, povećavanje sigurnosti, čišći okoliš) (prema European Forum for Sustainable Mobility in Tourism)
C ₂	M ₂₅	Ustanoviti katastar i atlas turističkih aktivnosti i atrakcija
C ₁	M ₂₆	Uvesti koordinaciju turističke zaštite okoliša u cjelokupnoj turističkoj destinaciji
C ₁ C ₂	M ₂₇	Stvoriti uvjete za aktivno sudjelovanje svih partnera u turizmu u zaštiti od požara
C ₁ , C ₂ , C ₃	M ₂₈	Usporiti promet u turističkim mjestima uvođenjem pješačkih zona, zonâ s ograničenjem brzine i slično (prema European Forum for Sustainable Mobility in Tourism)
C ₃	M ₂₉	Odrediti u trgovačkim društvima osobe odgovorne za zaštitu okoliša
C ₁ , C ₂	M ₃₀	Provoditi odgovorni turistički marketing (broj posjetitelja u skladu s prostornim mogućnostima)
C ₁ C ₂ C ₃	M ₃₁	Provoditi izobrazbu osoblja i obavješćivati turiste o važnosti zaštite okoliša
C ₁	M ₃₂	Zbrinjavati otpadne vode odnosno postupno graditi nedovršene ili nove uređaje, priključke na odvodni sustav (kanalizaciju) i slično
C ₁	M ₃₃	Odgovorno zbrinjavati i prerađivati otpad u skladu s programima
Mjere u području financiranja		
C ₁	M ₃₄	Osigurati pomoć države i turističkoga sektora u financiranju infrastrukture i programa zaštite okoliša. (npr. u program stalnoga praćenja kakvoće mora na plažama i u projekt Plava zastava za plaže itd.)
C ₂	M ₃₅	Ocijeniti mogućnost za uvođenje dopunskih/drugih poticajnih financijskih mehanizama radi stvaranja uvjeta za provedbu načela održivoga razvoja u turizmu.
Mjere u području legislativne		
C ₁ , C ₂ C ₃	M ₃₆	Donijeti sistemski zakon o identifikaciji, valorizaciji i zaštiti turističke resursne osnove (okoliša) od neracionalnog iskorištavanja te osobito odrediti: <ul style="list-style-type: none"> • pojam i strukturu resursne osnove s težištem na atrakcijsku turističku osnovu • obveze turizma da turističku resursnu osnovu iskorištava racionalno • pravo turizma na to da turističku resursnu osnovu štiti od toga da je druge djelatnosti ne iskorištavaju neracionalno (EPR 12.2)

9. KEMIKALIJE

Nacionalna strategija zaštite okoliša – Što se mora napraviti

- A. Uskladiti propise s EU i drugim međunarodnim obvezujućim instrumentima i započeti postupak izradbe krovna zakona o kemikalijama,
 B. Izraditi Nacionalni profil za sigurno gospodarenje kemikalijama,
 C. Potpisati i započeti postupak potvrđivanja PIC konvencije,
 D. Uspostaviti sustav za razmjenu svih podataka o kemikalijama,
 E. Uspostaviti cjelovite programe za preventivno, neposredno i sanacijsko djelovanje vezano za slučajeve kemijskih nesreća,
 F. Sustavno djelovati na smanjenju rizika od postojećih organskih onečišćenja.

Nacionalni plan djelovanja za okoliš - Ciljevi

- C₁ – Unaprijediti, uskladiti i ojačati zakonsku, upravnu, institucionalnu, tehničku, sigurnosno-tehničku i financijsku osnovu te mehanizme, postupke i mjere za sigurno gospodarenje kemikalijama.
 C₂ – Unaprijediti, uskladiti i ojačati zakonsku, upravnu, institucionalnu, tehničku, informatičku sigurnosno-tehničku i financijsku osnovu te mehanizme, postupke i mjere za procjenu rizika i za njihovo smanjivanje u skladu s novim gospodarskim i sigurnosnim potrebama i međunarodnim obvezama RH.
 C₃ – Smanjiti rizik od industrijskih nesreća i poboljšati mjere za sprječavanje industrijskih nesreća te za pripravnost i odgovore na njih.

Cilj	Mjere za ostvarivanje ciljeva	
C ₁	M ₁	Uspostaviti državni registar i inventar kemikalija te informatički sustav za praćenje podataka o sigurnom gospodarenju kemikalijama i za njihovu izmjenu između svih partnera koji rade na unaprjeđivanju toga sustava i na njegovo jačanje
C ₁	M ₂	Prema međunarodnim smjernicama dovršiti izradbu Nacionalnoga profila (izvješća) za ocjenu stanja sustava za sigurno gospodarenje kemikalijama i okvirni program za poboljšavanje stanja
C ₁	M ₃	Izraditi prijedlog za unaprjeđivanje postojeće zakonske podloge u skladu s potrebama te s europskim i drugim međunarodnim obvezujućim zakonskim instrumentima
C ₁	M ₄	Izraditi krovni zakon o kemikalijama/opasnim tvarima
C ₁	M ₅	Uspostaviti sustav za izradbu godišnjih izvješća za ocjenu stanja postojećega sustava za sigurno gospodarenje kemikalijama, uključujući procjenu rizika. Utvrditi prioritetne probleme i izraditi godišnje planove aktivnosti za unaprjeđivanje toga sustava i za njegovo jačanje
C ₂	M ₆	Poduzeti mjere za hitnu izradbu procjena rizika od opasnih tvari. Planove za intervenciju na lokalnoj razini uskladiti prema metodologiji APELL
C ₂	M ₇	Poduzeti mjere za hitnu izradbu katastra opasnoga otpada te katastra emisija u zrak i u vodu,
C ₂	M ₈	Unaprijediti sustav za procjenu rizika od postojećih organskih onečišćenja (POO) i za njihovo smanjivanje
C ₂	M ₉	Izraditi prema standardima GLP troškovno-korisnosnu analizu za uspostavu vlastitih kapaciteta za znanstvena istraživanja novih kemikalija
C ₂	M ₁₀	Uspostaviti sustav za praćenje i izmjenu podataka o pokazateljima rizika te sustav za praćenje i izmjenu podataka o pokazateljima djelotvornosti mjera za zaštite zdravlja i za zaštitu okoliša
C ₂	M ₁₁	Unaprijediti postupak za klasificiranje kemikalija, njihovo pakiranje i označavanje u skladu s europskim standardima
C ₂	M ₁₂	Dovršiti procjenu stanja sustava za uvoz/izvoz/provoz opasnih kemikalija te izraditi plan aktivnosti za unaprjeđivanje toga sustava
C ₂	M ₁₃	Izraditi popis kemikalija zabranjenih za uporabu i kemikalija čija je uporaba ograničena radi zdravstvene sigurnosti i zaštite okoliša
C ₂	M ₁₄	Odrediti mjerila za postupno smanjivanje i zamjenu kemikalija čija je uporaba ograničena radi zdravstvene sigurnosti i zaštite okoliša
C ₂	M ₁₅	Provesti postupak za prihvaćanje Konvencije PIC

Dodatak 1

C ₂	M ₁₆	Uspostaviti sustav poticajnih mjera za izradbu i provedbu programa zdravstvene sigurnosti i zaštite okoliša, programa HSE, te za uvođenje čistih tehnologija i sustava kakvoće ISO 9000 i ISO 14000
C ₃	M ₁₇	Poticati uporabu manje otrovnih/opasnih kemikalija i čistih tehnologija radi smanjenja rizika od industrijskih nesreća
C ₃	M ₁₈	Odrediti poticajne i strože represivne instrumente za provedbu sigurnosno-tehničkih mjera u slučaju kemijske nesreće
C ₃	M ₁₉	Obavješćivati javnost i omogućiti njezino sudjelovanje u postupcima povezanim s mjerama za sprječavanje industrijskih nesreća, pripravnost i odgovor na njih
C ₃	M ₂₀	Uskladiti planove intervencija u slučaju ekološke nesreće na lokalnoj, državnoj i međunarodnoj razini

II. SASTAVNICE OKOLIŠA

1. ZRAK

Nacionalna strategija zaštite okoliša – Što se mora napraviti

- A. uskladiti postojeću legislativu s EU i prema preuzetim međunarodnim obvezama,
 B. smanjiti emisije štetnih tvari u skladu s postojećom legislativom (osobito smanjenje emisije iz prometa),
 C. revidirati i nadograditi sustav praćenja (motrenja) emisija i kakvoće zraka.

Nacionalni plan djelovanja za okoliš – Ciljevi

- C₁ – Smanjivanje emisije iz prometa
 C₂ – Smanjivanje emisije glavnih onečišćujućih tvari iz industrijskih postrojenja
 C₃ – Smanjivanje emisije glavnih onečišćujućih tvari iz termoelektrana i toplana
 C₄ – Smanjivanje emisije glavnih onečišćujućih tvari iz kućnih ložišta i ložišta široke potrošnje
 C₅ – Smanjivanje emisija stakleničkih plinova
 C₆ – Smanjivanje uzročnika pojave fotokemijskoga smoga i troposferskoga (prizemnoga) ozona
 C₇ – Ukidanje potrošnje tvari koje oštećuju ozonski omotač.

Cilj	Mjere za ostvarivanje ciljeva	
Politika i mjere za zaštitu zraka		
C ₁ -C ₇	M ₁	Izraditi strategiju zaštite zraka na državnoj razini
C ₁ -C ₇	M ₂	Provesti kategorizaciju državnoga teritorija prema stupnju onečišćenosti zraka
C ₁ -C ₇	M ₃	Donijeti propis o lokacijama postaja za praćenje kakvoće zraka u državnoj mreži te program i metodologiju mjerenja kakvoće zraka u državnoj mreži (EPR 5.3)
C ₁ -C ₇	M ₄	Donijeti propis o tehničkim mjerama za smanjenje emisija difuznih izvora i izvora neugodnih mirisa
C ₁ -C ₇	M ₅	Donijeti propis o kritičnim razinama onečišćenosti zraka u naseljima
C ₁ -C ₇	M ₆	Donijeti propis o preporučenim i graničnim vrijednostima kakvoće zraka u nenaseljenim područjima radi zaštite vegetacije
C ₅	M ₇	Izraditi program smanjivanja emisija stakleničkih plinova na državnoj razini te uvjete i pravila za primjenu mehanizama prilagodbe Kyotskomu Protokolu
C ₁ -C ₇	M ₈	Uskladiti hrvatske propise s propisima Europske unije i međunarodnim ugovorima u pogledu vrijednosti emisija onečišćujućih tvari i dopuštenih koncentracija onečišćujućih tvari u zraku uključujući prelazak na bezolovni benzin
C ₁ , C ₅	M ₉	Uskladiti hrvatske standarde za nova vozila s europskim standardima
C ₁ -C ₃	M ₁₀	Uvesti naknade za onečišćavanje zraka iz stacionarnih i mobilnih izvora
C ₁	M ₁₁	Donijeti programe za unaprjeđivanje javnoga prijevoza u gradovima
C ₅	M ₁₂	Donijeti programe za racionalno gospodarenje otpadom, osobito u svezi s uređivanjem deponija i njihovih emisija
C ₁ -C ₇	M ₁₃	Potvrditi međunarodne ugovore koji su već potpisani ili su u pripremi, a važni su za ukupnu zaštitu zraka u RH (EPR 5.7)
C ₂ , C ₃	M ₁₄	Donijeti u sklopu lokalnih prostornih planova sanacijske programe za određene postojeće stacionarne izvore u području III. kategorije kakvoće zraka (EPR 5.5)
C ₂ , C ₃	M ₁₅	Uvesti gospodarske inicijative u porezni i carinski sustav za poticanje kupnje čistih tehnologija, tehnika za ublažavanje onečišćenosti, uređaja za praćenje, tehnika za razvoj i iskorištavanje obnovljivih energetskih izvora, recikliranje otpada i racionalnu proizvodnju/uporabu energije (EPR 5.6)
C ₁	M ₁₆	Početi s mjerenjem koncentracije benzena u zraku (EPR 5.3)
C ₁ -C ₇	M ₁₇	Uspostaviti u sklopu ISZO-a kvalitetan sustav za praćenje prioritetnih pokazatelja onečišćenosti zraka na državnoj razini

C ₃ C ₄	M ₁₈	Koristiti se obnovljivim energetskim izvorima (biomasom i komunalnim otpadom, sunčevom energijom, energijom vjetra, geotermalnom energijom, hidroenergijom)
Mjere za smanjivanje emisije po sektorima: <i>javne termoelektrane i toplane</i> :		
C ₃	M _{E-1}	Novo termoenergetske objekte graditi u skladu s postojećom regulativom i međunarodnim ugovorima te s postojećim smjernicama EU
C ₂ , C ₃	M _{E-2}	Rabiti na postojećim objektima do isteka njihova radnoga vijeka, a nakon godine 2002. niskosumporno gorivo (< 1 posto sumpora). Postrojenja koja budu radila dulje od 30.000 sati, nakon godine 2004. moraju primijeniti mjere za smanjivanje emisije SO ₂
C ₂ , C ₃		Smanjiti emisiju NO _x na postojećim objektima poboljšavanjem vođenja pogona i primjenom primarnih mjera
C ₂ , C ₃		Smanjiti emisiju čestica u postrojenjima na tekuća goriva primjenom niskosumpornoga goriva i goriva s manjim sadržajem pepela, a gdje to nije moguće ugraditi filtere. Riješiti problem kratkotrajnih ekscenih emisija
Mjere za smanjivanje emisije CO ₂		
C ₂ , C ₃	M _{E-5}	Povećati proizvodnu djelotvornost postojećih postrojenja
C ₃	M _{E-6}	Povećati djelotvornost prijenosa električne energije i njezine distribucije
C ₂ , C ₃	M _{E-7}	Širiti primjenu kogeneracije
C ₂ , C ₃ , C ₄	M _{E-8}	Omogućiti priključivanje malih izvora u energetski sustav (vjetroelektrane, male hidroelektrane, kogeneracije, nove tehnologije)
C ₂ , C ₃	M _{E-9}	Nastaviti s iskorištavanjem postojeće nuklearne energije
C ₃	M _{E-10}	Iskoristiti dopunski raspoložive hidropotencijale imajući u vidu moguće popratne štetne utjecaje i ekonomičnost proizvodnje iz tih izvora
C ₄	M _{E-11}	Raditi na uspostavi sustava za uštedu energije kod potrošača (Demand Side Management)
C ₅ -C ₇	M _{E-12}	Stvoriti uvjete za primjenu međunarodnih mehanizama koji su raspoloživi u okviru Konvencije o promjeni klime; (zajednička provedba i trgovanje emisijom između stranaka iz Priloga I)
C ₁ -C ₇	M _{E-13}	Nastaviti s mjerenjem emisije iz postrojenja u skladu sa zahtjevima već utvrđenima iz Uredbe o GVE
Mjere za smanjivanje emisije po sektorima: <i>industrija (energetika i industrijski procesi)</i>		
C ₂		Primjenjivati čistiju proizvodnju; ekološku djelotvornost, minimalizacija utroška energije, prirodnih resursa, emisija, proizvodnje otpada i općenito utjecaja na okoliš
C ₂		Primjenjivati najbolje raspoložive tehnologije koje ne iziskuju pretjerane troškove u skladu s protokolima UNECE i EU-ovom regulativom (načelo BAT)
C ₂ , C ₃		Povećati energetska djelotvornost u proizvodnji, prijenosu i potrošnji svih oblika energije (kogeneracijska proizvodnja, nove tehnologije izgaranja, upravljanje potrošnjom energije)
C ₂		Provesti na postojećim postrojenjima zahvate iz područja II. i/ili III. kategorije kakvoće zraka koji se provode zbog ekonomskih ili drugih razloga da bi pridonijeli smanjivanju lokalne onečišćenosti i smanjivanju emisija
Mjere za smanjivanje emisije po sektorima: <i>promet</i>		
C ₁	M _{P-1}	Primijeniti propise o zabrani uvoza osobnih vozila (novih i rabljenih) bez katalizatora
C ₆	M _{P-2}	Poboljšati kakvoću goriva; u skladu s Protokolom o smanjivanju zakiseljavanja, eutrofikacije i prizemnoga ozona; bezolovni benzin, nakon 2005. propisati koncentraciju sumpora u dizelskome gorivu na 0,005 %, a koncentraciju benzena u benzinu na 0,2 %
C ₁	M _{P-3}	Smanjiti emisije hlapljivih plinova; propisati obvezatnu ugradbu opreme za hvatanje hlapljivih plinova pri pretakanju goriva na benzinskim crpkama
C ₁	M _{P-4}	Rabiti alternativna goriva; poticati primjenu LNG i CNG za javni gradski prijevoz i za laka teretna vozila
C ₁	M _{P-5}	Mijenjati navike korisnika prometa; poticati uporabu javnoga prijevoza, javnomu prijevozu dati povlašten položaj, uvesti biciklističke staze gdje god je to moguće, smanjiti opseg prijevoza u gradskim središtima, uvesti parkirališta s odgovarajućom politikom cijena, preusmjeriti cestovni tranzitni promet na željezničke pruge, smanjiti vozne brzine
C ₁	M _{P-6}	Poboljšati održavanje vozila; postrožiti nadzor nad tehničkom ispravnosću vozila (osobito vozila u javnome gradskom prijevozu, dostavnih vozila i taksi-vozila), propisati primjenu ekotesta pri tehničkim pregledima vozila te propisati granične vrijednosti emisija za ispušne plinove iz motornih vozila
C ₁	M _{P-7}	Poticati uvođenje brzih linija u gradskome prijevozu sa satelitskim parkirališnim prostorom na ulazu u grad, planirati parkirni prostor u skladu s poslovnim prostorom i razmještajem javnih garaža

C ₁	M _{P-8}	Sustavno kao dio ISZO-a provoditi monitoring onečišćenosti zraka u gusto naseljenim područjima i područjima s velikim prometom
Mjere za smanjivanje emisije po sektorima: <i>domaćinstva i poslovni prostor</i>		
C ₂ , C ₃ C ₄	M _{D-1}	Širiti plinsku mrežu na državnoj razini prema energetske programu PLINCRO
C ₂ , C ₃ C ₄	M _{D-2}	Priključivati sena centralizirani toplinski sustav s kogeneracijskom proizvodnjom električne i toplinske energije (prema nacionalnome energetske programu KUEN-CTS)
C ₂ , C ₄	M _{D-3}	Koristiti se obnovljivim energetske izvorima (biomasom, bioplinom, sunčevom energijom, geotermalnom energijom, vjetrom)
C ₂	M _{D-4}	Štedljivo rabiti energiju; poticati sustave za štedljivu uporabu energije (npr. model ESCO) uz donošenje zakonodavnih okvira
C ₄	M _{D-5}	Rabiti čistija goriva; u područjima III. i II. kategorije kakvoće zraka jedinice lokalne samouprave mogu zabraniti uporabu određenih vrsta goriva (ugljena, teškoga loživog ulja)
C ₇	M _{D-6}	Smanjiti emisiju hlapljivih organskih tvari; propisati postupke dobre prakse za uporabu otapala, boja i različitih potisnih plinova u domaćinstvu, ustanovama i maloj privredi
C ₄	M _{D-7}	Primjenjivati nove tehnologije u proizvodnji energije (male kogeneracije i trigeneracije); s pomoću trigeneracijskih sustava bolnicama, hotelima i sl., osim električne i toplinske energije, osigurati i hlađenje
Mjere za smanjivanje emisije po sektorima: <i>poljoprivreda i šumarstvo</i>		
C ₆	M _{PŠ-1}	Primjenjivati nove tehnologije; za nova gospodarstva donijeti propise o primjeni dobre poljoprivredne prakse s postupcima i tehnikama određenima za smanjivanje emisije
C ₆	M _{PŠ-2}	Poticati izgradnju uređaja za čišćenje gnoja s uporabom plina na svim farmama koje nemaju usklađen tok gnoja za primjenu u poljoprivredi
C ₆	M _{PŠ-3}	Poticati povećanje površina pod šumama
C ₂	M _{PŠ-4}	Povećati djelotvornost iskorištavanja drva
C ₂	M _{PŠ-5}	Zamjenjivati fosilna goriva drvom i poljoprivrednim otpadom
Mjere za smanjivanje emisije u naseljima:		
C ₄	M _{N-1}	Provoditi kao dio ISZO-a sustavnu kontrolu emisija iz većih stacionarnih izvora i iz ložišta
C ₁	M _{N-2}	Poboljšati i poticati javni prijevoz
C ₁	M _{N-3}	Primjereno urediti i optimizirati gradski prijevoz
C ₁	M _{N-4}	Sustavno i djelotvorno nadzirati emisije iz mobilnih izvora
C ₂ , C ₃	M _{N-5}	Donijeti planove za sanaciju najvećih onečišćivača
C ₂ , C ₄	M _{N-6}	Poticati štednju energije i njezino djelotvorno iskorištavanje
C ₁	M _{N-7}	Provesti zoniranje s tampon-zonama oko industrijskih područja i velikih prometnica
C ₁ -C ₄	M _{N-8}	Uspostaviti kvalitetan sustav za praćenje prioritarnih pokazatelja kakvoće zraka (državna mreža i područne mreže)
	M _{N-9}	Stvarati i poticati ekološki svjesnu javnost
C ₆	M _{N-10}	Djelotvorno gospodariti otpadom prema načelu IVO (izbjegavanje-vrednovanje-oporaba)
C ₂ , C ₄	M _{N-11}	Postupno ukidati uporabu ugljena u ložištima
C ₁ -C ₇	M _{N-12}	Donijeti strože emisijske granične vrijednosti u ekološki osjetljivim područjima

2. KLIMATSKE PROMJENE

Nacionalna strategija zaštite okoliša – Što se mora napraviti

A. Sukladno Kyotskomu protokolu Hrvatska je dužna smanjiti emisiju stakleničkih plinova u razdoblju od 2008. do 2012. godine na 95% u odnosu na temeljnu godinu, koja može biti svaka godina između 1985. i 1990. godine.

Nacionalni plan djelovanja za okoliš – Ciljevi

C₁ - Sukladno Kyotskomu protokolu Hrvatska je dužna smanjiti emisiju stakleničkih plinova u razdoblju od 2008. do 2012. godine na 95% u odnosu na temeljnu godinu, koja može biti svaka godina između 1985. i 1990. godine.

Cilj	Mjere za ostvarivanje ciljeva	
Mjere u industriji:		
C ₁	M ₁	Izrazito primjenjivati obnovljive izvore i kogeneracije
C ₁	M ₂	U kogeneracijskim postrojenjima povećati udio biomase te primjenu hibridnih sustava na sunčevu energiju i ukapljeni plin
C ₁	M ₃	U proizvodnji topline potrošnju ugljena i naftnih derivata smanjiti toliko da im udjeli na kraju razdoblja budu 3,0 %, odnosno 24 %, a udio prirodnoga plina s današnjih 54 povećati na 83 %
C ₁	M ₄	U industrijskim kotlovnica smanjivati potrošnju tekućih goriva, a nakon 2010. godine prestati s uporabom ugljena
Mjere u uslugama:		
C ₁	M ₅	Poboljšati toplinsku izolaciju objekata u uslužnim djelatnostima te smanjiti dugoročnu toplinsku potražnju za 10 %
C ₁	M ₆	Povećati zastupljenost obnovljivih energetske izvora i kogeneracije
C ₁	M ₇	U kogeneraciji smanjiti udio tekućih goriva i ugljena
Mjere u kućanstvu:		
C ₁	M ₈	Uvesti programe za racionalizaciju potrošnje energije te poboljšati toplinsku izolaciju stambenih objekata
C ₁	M ₉	Povećati zastupljenost sunčeve energije i energije biomase, odnosno smanjiti potrošnju fosilnih goriva te nastojati smanjiti potrošnju prirodnoga plina na kraju razdoblja do 2030.
C ₁	M ₁₀	Razvijati male kogeneracije u sektoru kućanstava i u uslužnome sektoru
Promet:		
C ₁	M ₁₁	Promijeniti strukturu teretnoga prijevoza; povećati udio javnoga prijevoza i željezničkoga prometa
C ₁	M ₁₂	Rabiti biodizelsko gorivo i alternativna goriva, osobito u javnome prijevozu
C ₁	M ₁₃	Povećati u razdoblju nakon 2010. primjenu biogoriva i ćelija koje rabe vodik
Poljoprivreda i graditeljstvo:		
C ₁	M ₁₄	Pretpostaviti u razdoblju nakon 2010. primjenu poljoprivrednih i građevinskih strojeva koji će kao pogonsko gorivo rabiti biogorivo i gorivne ćelije
C ₁	M ₁₅	Za toplinske potrebe u poljoprivredi primjenjivati obnovljive energetske izvore (sunčevu energiju, energiju biomase i geotermalnu energiju)

3. VODE

Nacionalna strategija zaštite okoliša – Što se mora napraviti

- A. u institucionalnome smislu učiniti zaštitu voda integralnim dijelom ukupne zaštite okoliša (administrativno organizacijske promjene u kojima regulatorni aspekti upravljanja vodama dolaze u opseg djelovanja Ministarstva zaštite okoliša i prostornoga uređenja),
- B. uskladiti legislativni okvir s onim EU,
- C. stvoriti uvjete za primjenu učinkovitijih rješenja financiranja poslova zaštite voda (koncesije).

Nacionalni plan djelovanja za okoliš – Ciljevi

- C₀ – osiguravanje trajnoga upravljanja vodama na načelima održivoga razvoja i jedinstva vodnoga režima
- C₁ – sačuvati vode koje su još čiste saniranjem i uklanjanjem onečišćenosti (pollution) zbog kojih dolazi do ugrožavanja ili onečišćavanja vode za piće na postojećim i planiranim izvorima
- C₂ – zaustaviti trend pogoršavanja kakvoće podzemnih i površinskih voda ondje gdje je ona ozbiljnije narušena i postupno mjerama zaštite osigurati propisanu vrstu vode
- (1) poboljšanjem izgradnje potrebnih središnjih uređaja za pročišćavanje industrijskih otpadnih voda,
  - (2) izgradnjom uređaja na načelu najboljih mogućih tehnologija (BAT), (3) uvođenjem zamjenskih tehnologija (npr. ondje gdje je moguća izgradnja biljnih uređaja – vidi primjer), (4) faznom izgradnjom

uređaja (npr. na obali kao prvu fazu pročišćavanja osigurati prvi stupanj pročišćavanja i odgovarajuće ispuštanje), (5) stvaranjem skladnoga i postojanog razvoja u kojemu neracionalno iskorištavanje resursa prostora neće dovesti do pogoršavanja kakvoće voda a time i do ozbiljnoga narušavanja ljudskoga zdravlja i ekosustava

- C₃ – očuvati kakvoću površinskih voda u propisanim kategorijama provedbom i održavanjem zaštitnih mjera te djelotvornim nadzorom nad radom sagrađenih objekata i uređaja za pročišćavanje voda
- C₄ – u skladu s raspoloživim obnovljivim količinama dugoročno omogućiti da svi korisnici vode iskorištavaju na održiv način
- C₅ – pri upravljanju vodama stvoriti uvjete za zaštitu ekosustava pojedinih vrsta
- C₆ – razmotriti mogućnost za uvođenje alternativnih tehnologija pročišćavanja otpadnih voda uz uzimanje u obzir lokalnih (geografskih) značajka te omogućiti etapnost izgradnje

Cilj	Mjere za ostvarivanje ciljeva	
C ₀	M ₁	Donijeti Vodnogospodarsku osnovu Hrvatske usklađenu sa sektorskim strategijama i skorim pristupu EU-u
C ₀	M ₂	Revidirati Državni plan zaštite voda prema načelima održivoga razvoja
C ₀	M _{2.1}	Donijeti županijske planove za zaštitu voda
C ₀	M ₃	Donijeti odnosno revidirati planove gospodarenja vodama prema vodnim slivovima (EPR 6.2)
C ₁	M ₄	Donijeti, ondje gdje nisu donesene i dosljedno provoditi odluke o sanitarnim zaštitnim zonama izvorišta
C ₁	M ₅	Kategorizirati izvorišta prema namjeni na cijelome području RH i izraditi karte ugroženosti vodonosnika na onečišćavanje
C ₁	M ₆	Donijeti posebne mjere za zaštitu krškoga područja kao najosjetljivijega vodnog sustava (EPR 6.3)
C ₁	M ₇	Sagraditi sustave za odvodnju otpadnih voda iz naselja bez kanalizacije u područjima neposrednoga utjecaja na podzemne vode koje prihranjuju izvorišta vode za piće ili na površinske vode ako su zahvati vode za vodoopskrbe nizvodno od ispusta.
C ₁ C ₂ C ₃	M ₈	Donijeti program mjera za smanjivanje onečišćavanja voda od agrotehničkih sredstava i drugih difuznih izvora
C ₁ C ₂ C ₃	M ₉	Donijeti program mjera za postupno uklanjanje starih izvora onečišćavanja voda (saniranje neuređenih odlagališta i drugo)
C ₁ C ₄	M ₁₀	Izraditi u okviru ISZO-a i uspostaviti cjelovit informacijski sustav o vodnome bogatstvu i kakvoći voda.
C ₁	M ₁₁	Razvijati metodologiju za integralnu procjenu utjecaja onečišćenosti na vodni okoliš uporabom metodologije iz Strateške procjene
C ₁ C ₄	M ₁₂	Stvarati uvjete za redovito obavješćivanje javnosti o stanju vodnog okoliša
C ₂	M ₁₃	Sagraditi i dograditi sustave za javnu odvodnju
C ₂	M ₁₄	Sagraditi PRIORITETNE uređaje za pročišćavanje otpadnih voda iz naselja većih od 15.000 ES do godine 2005.
C ₂	M ₁₅	Sagraditi druge uređaje za populacijski ekvivalent >15.000 (13 novih i osam uređaja završiti) do godine 2010.
C ₂	M ₁₆	Sagraditi uređaje za populacijske ekvivalente od 2.000 do 15.000 do godine 2025.
C ₂	M ₁₇	Izraditi studiju u svrhu preispitivanja dosadašnje izgradnje objekata za javnu odvodnju i uređaja za pročišćavanje te preispitivanja stupnja pročišćavanja otpadnih voda na obali i otocima uzimajući u obzir propise EU
C ₂	M ₁₈	Analizirati primjenjivost donešenih tehničkih standarda o planiranju i izgradnji uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u skladu propisima EU te: - poticati uvođenje tehnologija pročišćavanja preko umjetnih močvarišta - poticati uvođenje tehnologija pročišćavanja s mogućnošću ponovne uporabe otpadne vode u sekundarne svrhe (osobito na otocima) - poticati druge alternativne tehnologije

C ₂	M ₁₉	Potaknuti u sklopu programa LBS istraživačke programe koji će neposredno podupirati istraživački program na državnoj razini, osobito u svezi s programom onečišćavanja voda s kopna
C ₂	M ₂₀	Modernizirati i striktno provoditi tehničke standarde na septičke taložnice
C ₃	M ₂₁	Smanjiti utjecaj industrijskih otpadnih voda. Ekonomskim poticajima i zakonskim obavezama poticati industriju za izradbu programa i za uvođenje "najbolje raspoložive tehnologije" (EPR 6.5)
C ₃	M ₂₂	Pronalaziti ekonomske poticajne mjere za prioritetne investicije u industriji
C ₃	M ₂₃	Sagraditi predtretman za industrijske otpadne vode u Kutini
C ₃	M ₂₄	Sagraditi predtretman za industrijske otpadne vode u Vrbovcu
C ₄	M ₂₅	Obavezati sve partnere na izradbu sektorskih strategija zaštite voda
C ₅	M ₂₆	Donijeti mjerila za iskorištavanje voda vezano za zaštitu ekosustava i pojedinih vrsta
C ₅	M ₂₇	Proširiti područja pod zaštitom radi osiguravanja prirodnih staništa

4. MORE

Nacionalna strategija zaštite okoliša – Što se mora napraviti

- A. Provoditi cjelovito upravljanje obalnim područjem,
- B. Odgovorno gospodariti ribama i drugim morskim organizmima,
- C. Osigurati održivu marikulturu – trajno praćenje stanja u području uzgoja i tova,
- D. Osnovati posebno zaštićena područja mora i organizirati upravljanje radi očuvanja i prirodne obnove životnih zajednica, ribljih zaliha i bioloških raznolikosti,
- E. Proglasiti isključivi gospodarski pojas,
- F. Sustavno pratiti stanje ekološkog sustava mora i pravovremeno onemogućiti ugrožavanje ekološki i gospodarski najvrjednijih životnih zajednica (livade morskih cvjetnica, staništa s endemima, mrjestilišta, rastilišta i hranilišta gospodarski najvažnijih vrsta) te provoditi potrebne mjere za njihovu zaštitu i odgovorno iskorištavanje,
- G. Ispunjavati obveze iz međunarodnih ugovora o smanjenju unosa otpadnih tvari u more (stroga kontrola svih emisija iz priobalnih naselja, industrijskih i energetske postrojenja te prilikom transporta nafte i kemikalija).

Nacionalni plan djelovanja za okoliš – Ciljevi

- C₁ - Očuvanje odgovarajuće kakvoće mora za kupanje i rekreaciju te za proizvodnju zdrave hrane
- C₂ - Razvijanje djelotvorne protupožarne zaštite
- C₃ - Regulacija prometa i nadzor nad njime radi sprječavanja akcidenata na moru
- C₄ - Ispunjavanje obveza preuzetih međunarodnim ugovorima o smanjivanju unosa otpadnih tvari u more
- C₅ - Očuvanje obalnoga i otočnog područja od neprimjerene izgradnje
- C₆ - Stvaranje uvjeta za održivi gospodarski razvoj koji će pridonijeti boljoj kakvoći življenja obalnoga stanovništva
- C₇ - Očuvanje biološke raznolikosti i integriteta osobito vrijednih obalnih ekosustava
- C₈ - Stvaranje uvjeta za održivi razvoj otoka.

Cilj	Mjere za ostvarivanje ciljeva	
C ₁	M ₁	Sagraditi i rekonstruirati podvodne kanalizacijske ispuste s prvim stupnjem pročišćavanja na obali (EPR 9.8)
C ₁	M ₂	Ograničiti uporabu kemijskih sredstava u poljoprivredi
C ₁	M ₃	Izraditi plan za postupanje s krutim otpadom na otocima i u obalnome području (EPR 9.4) Razmotriti alternativna rješenja za otoke (npr. zbrinjavanje otpada na kopnu uz mogućnost uporabe potencijalâ cementne industrije)

C ₁	M ₄	Uspostaviti kontinuirano praćenje kakvoće obalnoga mora i ispuštanja onečišćenja iz rijeka (na državnoj razini valja prihvatiti i provoditi program praćenja pod nazivom Sustavno istraživanje Jadranskoga mora kao osnova za održivi razvoj) (EPR 9.6)
C ₁	M ₅	Uspostaviti koordinirani Jadranski motrilački sustav (CAOS) u suradnji sa susjednim zemljama i međunarodnim ustanovama (IOC)
C ₁	M ₆	Provesti općinske programe za premještanje industrijskih onečišćivača smještenih u obalnoj zoni (EPR 9.2)
C ₂	M ₇	Uspostaviti djelotvorniji sustav protupožarne zaštite Prioritet je protupožarna zaštita, obnova vegetacijske osnove obalnoga područja i upravljanje njome
C ₃	M ₈	Postići međunarodni dogovor o određivanju plovinih putova i o nadzoru nad plovidbom Jadranskim morem, u prvome redu o nadzoru nad prijevozom opasnih tvari brodovima (EPR9.5)
C ₃	M ₉	Donijeti zajednički plan jadranskih zemalja za akcidentna stanja te nabaviti opremu i uređaje
C ₃	M ₁₀	Osnovati operativna središta koja će djelovati u slučajevima iznenadnih onečišćenja i štiti obalno more i obalu ondje gdje se to još ne čini (EPR 9.3)
C ₄	M ₁₁	Izraditi zajednički nadzorni plan (<i>master plan</i>) jadranskih zemalja radi sprječavanja unosa otpadnih tvari u more i održivoga razvoja
C ₄	M ₁₂	Sagraditi u skladu s prioritetima sustav za prihvat kaljužnih voda i otpadnih ulja u svim lukama koje su rangirane za međunarodni prijevoz
C ₅	M ₁₃	Izraditi prostorne planove na načelu održivoga razvoja, izraditi strateške procjene utjecaja na okoliš te stvoriti uvjete za detaljnu provedbu planova (EPR 9.1)
C ₅	M ₁₄	Uspostaviti jedinstveni informacijski sustav za Jadransko more i obalno područje
C ₆	M ₁₅	Izraditi operativne osnove za uspostavu načela integralnoga planiranja obalnim područjem. Na osnovi iskustava Plana gospodarenja okolišem za Cres – Lošinj izraditi slične operativne dokumente za druga otočja te osnovati zajedničku agenciju za gospodarenjem okolišem otočja koja će biti odgovorna za provedbu planova. Završiti izradbu nadzornoga plana (<i>master plan</i>) za Jadran (državni i međunarodni koncept) s težištem na omogućavanjem odgovarajuće organiziranosti svih subjekata kao preduvjeta za promjenu odnosâ te uzimajući u obzir potencijalne opasnosti koje će proizići iz mogućih klimatskih promjena.
C ₆	M ₁₆	Izraditi stručne podloge za određivanje eutrofiziranih područja na Jadranu
C ₆	M ₁₇	Podizati razinu svijesti kod ciljanih skupina i javnosti o važnosti obalnoga područja
C ₆	M ₁₈	Redefinirati obveze i jačanje institucionalne organiziranosti svih relevantnih služba (Služba za Jadran, Vodoprivreda, Turizam, Planiranje, Komisija H-S-I)
C ₇	M ₁₉	“Snimiti” stanje životnih zajednica u Jadranu
C ₇	M ₂₀	Očuvati biljne i životinjske vrste
C ₇	M ₂₁	Očuvati morsko dno i morsko podzemlje
C ₇	M ₂₂	Očuvati ekosustave
C ₇	M ₂₃	Očuvati zaštićena područja

5. TLO

Nacionalna strategija zaštite okoliša – Što se mora napraviti

- A. Oblikovati cjelovitu politiku zaštite tla i transponirati odgovarajuću legislativu EU,
- B. Zbog jačanja međuinstitucionalne suradnje uspostaviti radnu skupinu za tla Republike Hrvatske (odgovorna ministarstva zaštite okoliša te poljoprivrede i šumarstva, državne uprave, fakulteti i istraživački instituti itd.) kako bi se započelo sa sustavnom skrbi o tlu, definiralo mjere i promicalo programe i projekte usmjerene na očuvanje kvalitete tla,
- C. Uspostaviti sustavno motrenje tala Republike Hrvatske,
- D. Spriječiti zakiseljavanje, eroziju i zbijanje šumskih tala, kao posljedicu lošeg gospodarenja,
- E. Ograničiti prenamjenu poljoprivrednih tala te prenamjenu koja mijenja prirodno stečena svojstva tla zbog neadekvatne funkcije.

Nacionalni plan djelovanja – Ciljevi

- C₁ – Tvorba cjelovite politike zaštite tla
- C₂ – Uspostava sustavnoga monitoringa tla
- C₃ – Prevencija degradacije šumskih tala i njezino smanjivanje
- C₄ – Prevencija kemijske i fizičke degradacije tala pod poljoprivrednim kulturama i njezino smanjenje
- C₅ – Osiguranje postojanosti šumskih ekosustava prirodnom obnovom i održavanje njihove stabilnosti i biološke raznolikosti

Cilj	Mjere za ostvarivanje ciljeva	
C ₁	M ₁	Izraditi strategiju i program zaštite tla
C ₁	M ₂	Donijeti Zakon o zaštiti tla (EPR 11.1)
C ₁	M ₃	Izraditi podzakonske propise o provedbi državnoga nadzora nad iskorištavanjem, stanjem i zaštitom tla (EPR 11.2)
C ₁	M ₄	Razvijati međusektorsku suradnju na pitanjima zaštite tla i ugradbe načela održivoga upravljanja tlom
C ₁	M ₅	Dovršiti rad na operacionalizaciji baze podataka i osnovne pedološke karte
C ₁ , C ₂	M ₆	Priprema druge inventarizacije tala
C ₁	M ₇	Izraditi program izobrazbe i obavješćivanja javnosti o ekološkim ulogama tala
C ₂	M ₈	Nastaviti rad na projektu Računanje i kartiranje kritičkih opterećenja tala
C ₂	M ₉	Uspostaviti u sklopu ISZO-a registar napuštenih jama, površinskih kopova, klizišta, kamenoloma, šljunčara i drugih načina odnošenja/premještanja tla
C ₂	M ₁₀	Analizirati stanje degradacije tala i prirodnih staništa (EPR 8.8) - Oštećenja pedosfere kao posljedice rata
C ₃	M ₁₁	Obvezivati na ugradbu načela zaštite tla u sektorske i međusektorske programe gospodarenja
C ₃	M ₁₂	Razvijati metodu utvrđivanja ekoloških i ekonomskih šteta od degradacije šumskoga tla. Ustanoviti ekološke i ekonomske štete od degradacije poljoprivrednih tala
C ₃ C ₅	M ₁₃	Revidirati genofond šumskih vrsta i registar ugroženih i zaštićenih vrsta
C ₃ C ₅	M ₁₄	Revidirati ekološko-gospodarske tipove šuma i bonitete staništa
C ₃ C ₅	M ₁₅	Sprječavati daljnje usitnjavanje šumskih posjeda
C ₃ C ₅	M ₁₆	Ograničavati prenamjene i izvlaštenja šumskih i poljodjeljskih površina
C ₃ C ₅	M ₁₇	Ustanovljavati trošak održavanja biološke raznolikosti u šumama

C ₃ C ₅	M ₁₈	Pošumljavati ugrožena područja i besplatno osigurati sjeme i sadnice
C ₅	M ₁₉	Restrukturiranje šumarskih ustanova sukladno ekološkim i društvenim zahtjevima
C ₅	M ₂₀	Ispitati mogućnost korištenja biomase koja ostaje nakon eksploatacije iz šume za dobivanje energije, pilot-projekt
C ₄	M ₂₁	Poticati povećavanje udjela organske tvari u tlima
C ₄	M ₂₂	Prilagoditi upotrebu pesticida na poljodjelskim površinama i uvesti integralnu zaštitu tla
C ₄	M ₂₃	Poticati znanstvena istraživanja obrazaca održive poljoprivrede
C ₁ C ₄	M ₂₄	Poticati širu izobrazbu korisnika tla o negospodarskim funkcijama tla
C ₁ C ₂ C ₄	M ₂₅	Poticati izobrazbu većega broja pedoloških stručnjaka.
C ₁	M ₂₆	Izraditi državni program djelovanja za suzbijanje dezertifikacije

6. BIOLOŠKA RAZNOLIKOST

Nacionalna strategija zaštite okoliša – Što se mora napraviti

A. Zaštita prirode mora biti integralna, tj. temeljiti se i dalje na zaštiti vrsta i njihovih staništa, te na zaštićenim područjima, ali također nadzirati i upravljati onim procesima i djelatnostima koji ugrožavaju očuvanje i održivo korištenje prirode.

B. Novi Zakon o zaštiti prirode treba, osim zaštićenih područja i vrsta, obuhvatiti zaštitu sveukupne prirode kao temeljne vrijednosti ove države i glavnoga resursa za njezin daljnji razvoj te odrediti prirodu kao cjelokupnu biološku i krajobraznu raznolikost.

C. Treba jasno odrediti da se zaštita prirode provodi na cjelini teritorija Republike Hrvatske, kako u područjima očuvane prirode, tako i u izgrađenim i gospodarski korištenim područjima.

D. Sve djelatnosti koje koriste prirodna dobra (šumarstvo, poljoprivreda, lovstvo, morsko i slatkovodno ribarstvo, vodoprivreda i druge), kao i prostorno planiranje i planiranje razvojnih programa, moraju biti usklađeni s temeljnim odredbama Zakona o zaštiti prirode, odnosno nužno ih je provoditi na takav način da se što manje ugrozi održivost prirodnih resursa.

E. Kroz informiranje javnosti o izuzetnom bogatstvu biološke i krajobrazne raznolikosti stvoriti svijest o potrebi i važnosti očuvanja, te stvarati drugačije ponašanje i odnos pojedinca i zajednice prema raznolikosti.

Nacionalni plan djelovanja za okoliš – Ciljevi

C₁ – Opći strateški ciljevi

- provesti cjelovitu inventarizaciju dijelova biološke raznolikosti
- kartirati rasprostranjenost dijelova biološke raznolikosti
- procijeniti stanje ugroženosti tih dijelova
- izraditi akcijske planove zaštite ugroženih dijelova
- provesti akcijske planove zaštite ugroženih dijelova
- nadgledati promjene tijekom vremena i mjeriti učinke provedbe akcijskih planova (monitoring)
- razviti mehanizme provedbe (uključujući zakonodavne i institucionalne okvire, obrazovanje, razvoj znanstvenih resursa, obavješćivanje, mehanizme financiranja i dr.)

C₂ – U funkciji osiguranja održivoga razvoja nužno je provesti integraciju politike (strategije) zaštite biološke raznolikosti u druge sektore

C₃ – Glavni prioritet je donošenje politike glede očuvanja vlažnih staništa (Wetlands Policy, obveza prema Ramsarskoj konvenciji), a princip bi joj trebao biti: *Princip kompenzacije za vlažna staništa (No Net Loss of Wetlands)*

Cilj	Mjere za ostvarenje ciljeva	
C ₁	M ₁	Provesti cjelovitu inventarizaciju dijelova biološke raznolikosti
C ₁	M ₂	Kartirati rasprostranjenost dijelova biološke raznolikosti
C ₁	M ₃	Procijeniti stanje ugroženosti tih dijelova
C ₁	M ₄	Izraditi akcijske planove zaštite ugroženih dijelova; odrediti nosioce aktivnosti i potrebna finacijska sredstva za provođenje Strategije; odrediti kratkoročne, srednjoročne i dugoročne aktivnosti; Prioriteti: Sanacija izvora onečišćenja podzemnih voda Ogulina, bogatih endemima od globalne važnosti
C ₁	M ₅	Nadgledati promjene tijekom vremena i mjeriti učinke provedbe akcijskih planova (monitoring)
C ₁	M ₆	Ustanoviti mehanizme provedbe (uključujući zakonodavne i institucionalne okvire, obrazovanje, razvoj znanstvenih resursa, obavješćivanje, mehanizme financiranja i dr.)
C ₂	M ₇	Izraditi metodologiju upravljanja osjetljivim i/ili zaštićenim područjima/ekosustavima. Prioriteti: – Pilot-projekt Očuvanje krških eko-sustava – Studija o načinu upravljanja / korištenja zaštite rijeke Kupe, Drave, Save, Une, Neretve, Mure, i dr. (prekogranični projekti)
C ₂	M ₈	Osigurati institucionalne i zakonske okvire za integraciju zaštite prirode u druge sektorske politike (preko Savjeta za održivi razvoj)
C ₂	M ₉	Izraditi planove i izgraditi sustave pročišćavanja otpadnih voda i upravljanja otpadom u nacionalnim parkovima i drugim zaštićenim područjima Prioriteti: - NP Krka - NP Plitvička jezera - delta Neretve
C ₃	M ₁₀	Ustanoviti (donjeti) politiku glede očuvanja vlažnih staništa
C ₃	M ₁₁	Utvrđiti stanje i osigurati monitoring vlažnih staništa
C ₃	M ₁₂	Institucionalizirati mehanizam kompenzacije vlažnih staništa

7. OTPAD

Nacionalna strategija zaštite okoliša – Što se mora napraviti

- A. Uskladiti u potpunosti legislativu s onom EU,
- B. Nametnuti striktno provođenje propisa,
- C. Postupno povećati finacijsko opterećenje proizvođača otpada tako da zbrinjavanje otpada prestane biti subvencionirana djelatnost (koncesije),
- D. Poticajnim i drugim mjerama nametati modernu hijerarhiju postupanja s otpadom.

Nacionalni plan djelovanja za okoliš – Ciljevi

- C₁ - Izgradnja i uspostava CSGO
- C₂ - Odlaganje samo ostatnoga otpada
- C₃ - Materijalno i energetsko vrednovanje otpada
- C₄ - Izbjegavanje nastanka otpada
- C₅ - Primjena ekonomskih mjera

Cilj	Mjere za ostvarivanje ciljeva	
C ₁	M ₁	Donijeti državnu strategiju postupanja otpadom te program za njezinu provedbu (EPR 7.2)
C ₁	M ₂	Uvesti i primjenjivati mjerila EU u postupanju s otpadom. Uskladiti zakonske propise s propisima EU

C ₁	M ₃	Uspostaviti informacijski sustav o mjestu nastanka, količini i vrsti otpada, objektima za zbrinjavanje otpada, izvođačima aktivnosti postupanja s otpadom i o starim problemima (crne točke) (EPR 7.6)
C ₂	M ₄	Dovršiti ustanovljivanje područja onečišćenih/degradiranih nekontroliranim odlaganjem otpada i odrediti prioritete za sanaciju
C ₂	M ₅	Uskladiti prema smjernicama EU metodologiju i mjerila za izbor novih odlagališta
C ₂	M ₆	Procijeniti teritorij Hrvatske s obzirom na moguće lokacije odlagališta za različite kategorije otpada
C ₂	M ₇	Urediti izgradnju novih odlagališta prema propisima EU
C ₂	M ₈	Poduzeti mjere za to da se odlaganje ostatnoga komunalnog otpada svede na otpad s manje od 5,0 % organske tvari. Uvesti sustave za zbrinjavanje prioriternih vrsta otpada, i to ambalažnog otpada, starih automobila, kućanskih aparata, električnih i elektroničkih uređaja i slično
C ₂	M ₉	Osnovati poslovodna tijela koja će u procesu zbrinjavanja otpada preuzeti nadzornu i savjetodavnu dužnost (EPR 7.3)
C ₂	M ₁₀	Provjeriti osposobljenost i stalno nadzirati poduzeća koja se bave zbrinjavanjem opasnog otpada
C ₃	M ₁₁	Izraditi županijske i gradske programe za odvojeno skupljanje te za materijalno i energetsko vrjednovanje korisnih i štetnih sastojaka komunalnog otpada (EPR 2.3)
C ₃	M ₁₂	Sagraditi regionalna reciklažna središta sa sadržajima za biološku obradbu i za obradbe drugih vrsta
C ₄	M ₁₃	Izraditi izobrazbene programe osiguravajući komuniciranje i obavješćivanje radi stvaranja uvjeta za jednakosti svih sudionika: proizvođača otpada, kupaca i potrošača te javnosti
C ₄	M ₁₄	Podupirati i unaprijediti rad burze otpada
C ₄	M ₁₅	Utjecati na smanjivanje ambalaže i poticati višekratnu uporabu ambalaže
C ₄	M ₁₆	Poticati industriju u donošenju programa čišće proizvodnje i pomoći u njihovu ostvarivanju (EPR 10.2, 10.4)
C ₄	M ₁₇	Poticati istraživanja novih tehnologija, organizacijskih struktura i ekonomskih instrumenata
Ekonomske mjere		
C ₅	M ₁₈	Razvijati sustav za naplatu naknade za zbrinjavanje svih vrsta otpada i drugih ekonomskih mehanizama te namjenski financirati unaprjeđivanje izgradnje sustava za skupljanje i odvoz otpada.
C ₅	M ₁₉	Uvesti naknade za otpadnu ambalažu
C ₅	M ₂₀	Uvesti naknade za opterećivanje okoliša otpadom i naknade proizvođača opasnoga otpada
C ₅	M ₂₁	Uvesti naknade za zbrinjavanje starih automobila, autoguma kućanskih aparata, električnih i elektroničnih uređaja te glomaznoga otpada
Investicije		
<i>Javni sektor</i>		
C ₁	M ₂₂	Uspostaviti sustav za odvojeno skupljanje, sortiranje, predobradbu i obradbu otpada – Izraditi pilot-projekte za županije (EPR 7.5.)
C ₁	M ₂₃	Izraditi prijedlog za zbrinjavanje otpada na otocima i uspostaviti pilot-projekte
C ₂	M ₂₄	Sanirati i rekonstruirati postojeća te sagraditi nova odlagališta
C ₂	M ₂₅	Sagraditi uređaje za obradbu komunalnoga otpada i opasnoga otpada, uključujući spalionice
Gospodarstvo		
C ₁	M ₂₆	Pripremiti i provesti programe za zbrinjavanje otpada u industriji, energetici, poljoprivredi, šumarstvu i graditeljstvu
C ₂	M ₂₇	Sanirati odlagalište zauljenih muljeva od pranja vagona cisterna u Botovu
C ₂	M ₂₈	Sagraditi u istočnoj Hrvatskoj postrojenja za gospodarenje klaoničkim i drugim organskim ostatcima

8. OKOLIŠ I ZDRAVLJE

Nacionalni plan djelovanja za okoliš – Ciljevi

C₁ – Uspostava politike koja se temelji na djelotvornome nadzoru, procjeni i prevenciji svih zdravstvenih rizika koji su određeni fizikalnim, kemijskim, biološkim, socijalnim i psihosocijalnim čimbenicima životnoga i radnog okoliša

C₂ – Uklanjanje i smanjivanje štetnih utjecaja onečišćenosti na zdravlje u svim medijima koji okružuju ljude i s kojima oni dolaze u dodir.

Cilj	Mjere za ostvarivanje ciljeva	
C ₁	M ₁	Izraditi operativni plan za provedbu NEHAP-a – EPR 13.1
C ₁	M ₂	Osnivanje koordinacijskog tijela između MZO i MZ radi koordinacije aktivnosti između NEHAP-a i Strategije zaštite okoliša i rješavanja zajedničkih problema – EPR 13.2
C ₁	M ₃	Uspostaviti veze između informacijskog sustava okoliša i informacijskog sustava o zdravlju pučanstva tako da se omogući geospacijska analiza povezanosti stanja okoliša zdravstvenim stanjem pučanstva – EPR 13.3
C ₁	M ₄	Ustanoviti razinu izloženosti stanovništva teškim metalima, a osobito razinu olova kod djece – EPR 13.8
C ₁	M ₅	Izraditi / donijeti program za smanjivanje izloženosti stanovništva radonu – EPR13.9
C ₁	M ₆	Izraditi program za provedbu kondicioniranja starih lijekova doniranih tijekom Domovinskoga rata
C ₁	M ₇	Kontinuirano raditi na zakonskim okvirima radi implementacije javnozdravstvenih ciljeva glede okoliša koji podupire zdravlje
C ₁	M ₈	Kontinuirano raditi na prihvaćanju i implementaciji međunarodnih sporazuma i konvencija
C ₁	M ₁₉	Uključiti elemente utjecaja na zdravlje u studije o utjecaju na okoliš za sve strateške zahvate u okolišu
C ₂	M ₁₀	Provesti razminiranje na cjelokupnome hrvatskom teritoriju
C ₁	M ₁₁	Educirati pučanstvo o pravilnoj percepciji zdravstveno ekoloških rizika i osiguranje sudjelovanja javnosti u odlučivanju o svim aspektima okoliša i zdravlja